

Täysistunto

Torstai 12.12.2024 klo 16.00—18.29

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 18.29.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—18.00) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (18.00—18.29).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen
puolustusministeri Antti Häkkänen
työministeri Arto Satonen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio
opetusministeri Anders Adlercreutz
tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
elinkeinoministeri Wille Rydman
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalla olevista ministereistä.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys sairaaloiden yöpäivystyksen karsimisesta (Saku Nikkanen sd)

Suullinen kysymys SKT 220/2024 vp

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Saku Nikkanen sd: Arvoisa herra puhemies! Hallitus on esittänyt useiden sairaaloiden yöpäivystyksistä karsimista. Sillä on järjestyttävät vaikutukset suomalaisten turvallisuuteen ja palveluihin.

Olen kotoisin Salosta, Varsinais-Suomesta. Me varsinaissuomalaiset olemme järkyttyneitä hallituksen päätöksistä lakkauttaa TYKS Salon sairaalan yöpäivystys ja siirtää leikkaussalitoimintoja TYKS Kantasairaalaan Turkuun, joka on jo ennestään ylikuormittunut. Itse asiassa tämän on todennut myös kokoomuksen Varsinais-Suomen aluevaltuustoryhmä tuoreessa vaalilehdessä.

Vastaavia esimerkkejä on ympäri Suomen, kun karsitte päivystysverkkoa rajulla kädellä ja ihmiset eivät saa elintärkeää apua hädän hetkellä. Arvoisa ministeri Juuso, Suomessa on totuttu siihen, että hädän hetkellä apua on saatavilla, mutta mistä saadaan apua jatkossa, kun päivystykseen pääsy siirtyy jopa satojen kilometrien päähän? Miksi heikennätte suomalaisten turvallisuutta ja karsitte lähipalveluita?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.02 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Hallituksen sairaalaverkkoesityksen tarkoituksena on tehostaa erikoissairaanhoidtoa keskittämällä raskasta kirurgiaa keskus- ja yliopistosairaaloihin ja vastavuoroisesti tuomalla mahdollisuus tehdä päiväkirurgisia ja lyhytjälkihoitoisia kirurgisia leikkaustoimenpiteitä näihin sairaaloihin, mistä raskas kirurgia lähtee. Kysymys on ennen kaikkea siitä, että meillä on osaajapula, myöskin lääkäripula, hoitajapula ja se yöaikainen leikkaussalipäivystys vaatii erittäin paljon resursseja. Siellä tarvitaan anestesia lääkäri, leikkaava lääkäri, leikkaussalihenkilökuntaa, heräämön ja teho-osaston henkilökuntaa, kuvantamisen ja laboratorion henkilökuntaa, ja yöaikaan leikkauksia tehdään erittäin, erittäin harvoin. Silloin on järkevää, että keskitetään — mahdollistetaan isommissa sairaaloissa ympärivuorokautinen tehokas leikkaussalitoiminta ja tuodaan näihin toisiin sairaaloihin sitten erilaista leikkaustoimintaa, mikä ei vaadi sitä yöaikaista leikkaussalivalmiutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. Totean samalla, että keskustan ja kokoomuksen ilmoittamat kysymykset liittyvät samaan aihepiiriin, joten ne käsitellään tässä samassa yhteydessä. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

16.04 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän suomalaisten turvallisuutta horjuttavan esityksen perusteet ovat, kuten kuulumme, että saataisiin säästöjä ja turvataan henkilökunnan riittävyys ja saatavuus. Nämä perustelut eivät kuitenkaan kestä kriittistä tarkastelua.

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

Ministeri Juuso, kesäkuussa sanoitte eduskunnassa, että jos näyttää siltä, että joku hallituksen esitys ei ole järkevä tai ei tuo säästöjä, niin silloin täytyy miettiä, mistä muualta säästöt otetaan. Ja ministeri Purra, te tuitte sanomalla, että hallitus ei tee sellaisia säästöpäätöksiä, jotka eivät säästä. Ihmiset ovat huolissaan ja ihmeissään, miksi tehdään tällaisia päätöksiä, joiden perusteet eivät ole kunnossa.

Ministeri Juuso, hallitus on perustellut sairaalaverkon karsimista säästöillä ja henkilöstön riittävyydellä. Lausunnoissa on käynyt ilmi, että esimerkiksi meillä Salossa kumpikaan näistä ei päde. Nyt kysyn teiltä: kannatteko vastuun sanoistanne ja perutte tämän esityksen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.05 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä nämä säästöt on laskettu niin, että ne perustuvat THL:n hoitoilmoitusrekisteriin ja muihin tietoihin, mitä kerätään eri hyvinvointialueilta tehdyistä toimenpiteistä ja diagnooseista. Ne on kansallisesti, yhtenäisesti laskettu. Se, että alueilta, erityisesti näiltä alueilta, joita nämä muutokset koskevat, tulee erilaisia esityksiä, johtuu siitä, että ne eivät perustu samanlaiseen vertailukelpoiseen aineistoon.

Olen ehdottomasti sitä mieltä, että virkavalmistelussa tehdyt laskelmat pitävät paikkansa, niitä ei ole kyseenalaistanut itse asiassa kovin moni. Tämä esitys on läpäissyt arviointineuvoston arvioinnin, on saanut kiitettävän lainvalmisteluarvioinnin. Myöskään oikeuskansleri ei ole nähnyt aihetta toimenpiteisiin, vaikka siitä on tullut yhdeksän kantelua. Tämä esitys on myöskin läpäissyt perustuslakivaliokunnan. Se on kaikilta osin hyvin tehty.

2.2. Suullinen kysymys sairaalapalveluiden karsimisesta (Hanna-Leena Mattila kesk)

Suullinen kysymys SKT 221/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.06 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa herra puhemies! Oulaisissa, Kemissä, Salossa, Iisalmessa, Varkaudessa, Savonlinnassa ja Valkeakoskella eletään mustia päiviä. Kokoomuksen, perussuomalaisten ja muiden hallituspuolueiden päättämä päivystysten lopettaminen ja sairaaloiden alasajo on tyrmistyttävää ja väärin. Ministeri Juuso tekee jonkinlaisen ennätyksen lopettaessaan Kemin keskussairaalan kotimaakunnastaan Lapista. Näin perussuomalaiset pitävät maakuntien ihmisten puolta.

Kertokaa, ministeri Juuso, tässä ja nyt suomalaisille, miten esimerkiksi Oulaskankaan tai Kemin sairaalapalvelujen karsiminen parantaa ihmisten hoitoonpääsyä tai tuo säästöjä?

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä,

16.07 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Yhtään sairaalaa ei olla Suomessa lakkauttamassa, sairaalaverkkoa ei olla karsimassa, yhtään leikkaussalia ei olla sulkemassa. Oikaisen heti tästä nämä väärinkäsitykset, mitä oppositio levittää koko ajan. Sairaaloita ei lakkauteta, sairaalaverkkoa ei karsita.

Tässä tehdään työnjakoa, järkevää työnjakoa, mihin hyvinvointialueilla ei pystytä. Hyvinvointialueilla katsotaan alueellisesti, me katsomme kansallisesti. Meidän on varmistettava kansallisesti hyvin toimiva palveluverkko, sairaalaverkko, missä meillä on monierikoisalaista osaamista, mihin meillä riittää meidän lääkärit: anestesia-lääkärit, ortopedit, silmälääkärit. Meillä on pulaa usean erikoisalan lääkäreistä. Se tarkoittaa sitä, että meidän on toimittava sillä tavalla, että me käytetään mahdollisimman tehokkaasti se henkilöstöresurssi, mikä meillä on, ja tätä me tällä esityksellä tehdään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

16.08 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisille on tärkeää hoitoonpääsy ja se, että tulee [Timo Heinosen välihuuto] se käsitys, että myöskin hallitus välittää siitä, että vakavammankin vaivan yhteydessä sairaalapalvelut on turvattu. Tämä ei ole mikään leikin asia. Te teitte hoitoonpääsyn heikentämisestä oman esityksenne, jossa palataan kolmeen kuukauteen ja suun terveydenhuollon osalta kuuteen kuukauteen. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyssä yksikään asiantuntija ei kannattanut tätä esitystä sellaisenaan. Kysymykseni teille siis on: miksi te tuotte eduskunnan käsittelyyn sellaisia esityksiä, jotka eivät ole hyvin valmisteltuja?

Ja mitä tulee tähän sairaalaverkkoon, on käsittämätöntä, että sosiaali- ja terveysvaliokunta sai todella vähän aikaa myöhästyneen esityksen käsittelyyn. Tilanne on nyt se, että nämä taloudelliset vaikutukset eivät osu lankulle: 26 miljoonaa, ja 11 miljoonaa alueiden mielestä tulee säästöä. [Puhemies: Ja kysymys!] Miksi te toitte tällaisen esityksen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.09 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Sote-uudistuksen yksi tärkeimmistä tavoitteista oli erikoissairaanhoidon kustannuskehityksen tasaaminen. Erikoissairaanhoidon kustannuksia ei Suomessa tähän mennessä ole pystytty jarruttamaan: koko ajan ovat kustannukset nousseet. Sote-uudistuksella haettiin integraatiota, haettiin kustannuskehityksen jarruttamista, ja tällä esityksellä me teemme sen. Me tehostamme erikoissairaanhoidon toimintaa jakamalla henkilöstön mahdollisimman tehokkaasti eri sairaaloihin, me nopeutamme hoitoketjujen lyhentämistä tällä. Tällä esityksellä myöskin vapautetaan päiväkirurgiset toimenpiteet yksityiselle palveluntarjoajalle, [Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa] ja se on myöskin yksi keino, millä me nopeutamme asiakkaiden hoitoonpääsyä. Siis asian ydin on se, että ihmisten täytyy päästä hoitoon eikä seisoa hoitoketjuissa. Jos siihen tarvitaan yksityistä, niin yksityinen otetaan siihen mukaan.

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

16.11 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllähän nämä sairaalaverkon alasajon perusteet murenivat tuolla valiokunnassa. Säästöjä ei synnykään niin kuin odotetaan, henkilöstö ei siirrykään, ja nämä päätökset kohtelevat todella räikeän epätasa-arvoisesti eri alueita Suomessa. Erityisesti palveluja ryöstetään Itä- ja Pohjois-Suomesta: Kemi, Oulaskangas, Savonlinna, ja ministeri Essayah, teidän kotimaakunnastanne lopetetaan Iisalmen ja Varkauden yöpäivystykset.

Arvoisa puhemies! Elinkeinoelämä on ottanut Ponssen ja Olvin johdolla vahvasti kantaa Iisalmen seudulla Ylä-Savossa. Ympäri vuorokautinen päivystys on olennainen turva vuorotyössä. Iisalmen ja Varkauden seudun suuryritykset tuovat puolentoista miljardin euron vientitulot Suomelle — siis puolentoista miljardin euron. Nämä veroeurot teille, arvoisa valtiovarainministeri Purra, varmasti kelpaavat, mutta miksi te viis veisaatte ihmisten hoitoonpääsystä ja potilasturvallisuudesta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Asia kuuluu kyllä ministeri Juuson tontille. — Olkaa hyvä, ministeri Juuso.

16.12 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Kuten äsken sanoin, tämän esityksen tarkoituksena on nimenomaan tehostaa hoitoa, lyhentää hoitojonoja keskittämällä raskasta kirurgiaa, [Anne Kalmarin välihuuto] keskittämällä päivä- ja lyhytjälkihoitoista kirurgiaa eri sairaaloihin, tehokasta henkilöstön käyttöä, otetaan yksityinen mukaan.

Mitä tulee Iisalmeen ja Varkauteen, niin muistutan nyt keskustaa siitä, miksi esimerkiksi Iisalmi ja Varkaus ovat olleet poikkeusluvalla. Perusterveydenhuollon päivystys on ollut poikkeusluvalla vuodesta 2017 asti, ja tämä juontaa juurensa Sipilän hallituskaudelle, [Hälinää — Puhemies koputtaa] jolloin tehtiin keskittämisen- ja päivystysasetukset, [Oikealta: Oho! — Hälinää] ja nämä on allekirjoittanut ministeri Saarikko. Eli siitä asti ja jo silloin haluttiin keskittää erikoissairaanhoidon ja ympärivuorokautisia päivystyksiä. Näillä poikkeusluvilla on eletty tässä nyt vuodesta 2017, [Hälinää — Puhemies koputtaa] ja tämän hallituksen tarkoituksena on luoda jatkuvuutta ja tietoa siitä, miten jatkossa tehdään. Emme voi jatkuvasti olla poikkeuslupien varassa. [Keskustan ryhmästä: Miksei? Miksei voida olla?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

16.13 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus, te laitate hyvinvointialueet leikkaamaan liikaa ja liian nopeasti. Se tarkoittaa nyt sitä, että säästetään lastensuojelusta, säästetään päihdepalveluista, ajetaan suomalaiset pienet ja keski suuret sote-alan yritykset konkurssiin. Te leikkaatte sosiaali- ja terveysjärjestöistä: niistä palveluista, joista moni on saanut avun silloin, kun sitä ei julkiselta puolelta ole välttämättä saanut. Te kuritatte sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia, höllennätte pätevyysvaatimuksia ja aiheutatte tilanteen, jossa hoitajia irtisanotaan hoitajapulasta keskellä. Moni ammattilainen lähettää päivittäin vakavaa viestiä siitä, että he eivät pysty auttamaan lapsia, perheitä, eri-ikäisiä ihmisiä.

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

Ensinnäkin haluaisin tietää: Otatteko te vakavasti sen tilanteen, minkä kanssa ihmiset tällä hetkellä kamppailevat? Miten te olette arvioineet vaikka nyt tätä sairaalaverkon hyvin nopeaa karsimista kokonaisuutena — kaiken tämän muun kanssa, mitä tässä maassa tapahtuu? Sote-alan ammattilaisille, joita ennen itsekin edustin, se näyttäytyy järjettömänä. Onko teillä jonkinlainen kokonaisarvio, miten tämä kaikki tulee vaikuttamaan suomalaiseen sosiaali- ja terveystalouteen? Tuovatko nämä oikeasti säästöjä? Ja oletteko te valmiita kantamaan vastuun siitä, [Puhemies koputtaa] jos ihmisiä todella jää avun ulkopuolelle tilanteessa, jossa nuorten huumekuolemat [Puhemies koputtaa] ovat tuplaantuneet [Puhemies: Kiitoksia, nyt minuutti on käytetty!] ja nuorten itsemurhat ovat kasvussa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.15 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Mitä tulee näihin kaikkiin erilaisiin säästökohteisiin, mitä edustaja mainitsi, muistutan siitä, että hyvinvointialueilla on yleiskatteellinen rahoitus, jonka puitteissa ne tekevät päätöksiä siitä, mihin rahaa laitetaan ja mihin sitä ei laiteta. [Välihuutoja] Toistan myöskin sen, että sairaalaverkkoa ei olla karsimassa. Yhtään sairaalaa ei olla lopettamassa. Yhtään leikkaussalia ei mene kiinni.

Yhtään sairaalaa ei olla lakkauttamassa. Me teemme työnjakoa, ja työnjaon tarkoitus on tehostaa erikoissairaanhoidon toimintaa, jotta jokainen suomalainen, joka tarvitsee erikoissairaanhoidon, nimenomaan kirurgista erikoissairaanhoidon, pääsee toimenpiteisiin mahdollisimman nopeasti. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

16.15 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Juuso, tiedättekö, miltä Salossa, Oulaskankaalla, Varkaudessa, Iisalmessa, Kemissä, Savonlinnassa ja Kouvolassa ihmisistä tuntuu, kun kuuntelee teidän viestiänne? Te olette sivuuttaneet kaikki alueiden laskelmat, kaikki potilasturvallisuuskysymykset, ja te olette vain alas ajamassa näitä sairaaloita.

Me sosiaalidemokraatit vastustamme tätä teidän politiikkaanne. Me olemme valiokunnassa esittäneet jokaisen sairaalan säilyttämistä ja olemme vedonneet niin perussuomalaisiin, kokoomuslaisiin kuin kristillisdemokraatteihin — mitään tukea emme ole saaneet. Perussuomalaiset kellottivat meidän puheenvuorojamme, kun me puolustimme näitä sairaaloita. Minä vastaan teille: te voitte kellottaa sitä matkaa, joka lisääntyy ihmisillä, kun he yöaikaan joutuvat liikkumaan pidemmälle sairaaloihin näiden teidän alasajojenne johdosta. [Vasemmalta: Satoja kilometrejä!] Mielestäni, ministeri Juuso, nämä ihmiset nyt ansaitsevat kuulla: Miksi ette ole heidän puolellaan? Miksi ajatte näitten sairaaloitten lopettamista? [Hälinää]

Puhemies Jussi Halla-aho: Pyytäisin kaikkia niitä edustajia, joilla ei ole puheenvuoroa, malttamaan mielensä ja välttämään yletöntä hälinää. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.17 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro):

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

Arvoisa puhemies! Yhtään sairaalaa ei olla lopettamassa. On erittäin mielenkiintoinen ja erikoinen tieto, että valiokunnassa on äänestetty siitä, mitä sairaaloita lopetetaan vai lopetetaanko ollenkaan, koska esityksessä ei lopeteta yhtään sairaalaa. [Naurua — Hälinää] Eli vähän ihmeellistä on se, mistä te oikein siellä olette keskustelleet. Yhtään sairaalaa ei lopeteta, yhtään leikkaussalia ei suljeta, [Hälinää — Puhemies koputtaa] sairaalaverkkoa ei myöskään karsita.

Tämän esityksen tavoitteena on parantaa hoitopaikkaa ja tehostaa meidän osaavaan hoitohenkilökunnan käyttöä. Otamme käyttöön myös yksityiset palvelut. Kaiken tavoitteena on se, että ihminen pääsee Suomessa erikoissairaanhoidon mahdollisimman nopeasti. Muistutan myös kaikkia vielä siitä, mistä ei juurikaan puhuta, että erikoissairaanhoidon ei ole pelkkää kirurgiaa ja leikkaussalia ja leikkaustoimintaa. Erikoissairaanhoidon on todella paljon muutakin. Se on sisätautiosastoja, se on kardiologiaa, se on syöpäosastoja, se on neurologiaa, se on lastentauteja — mitään näistä ei rajoiteta. Eli hyvinvointialue voi hyvin järkevästi päättää, mitä missäkin sairaalassa tehdään, jotta sairaaloiden kapasiteetti käytetään hyväksi mahdollisimman hyvin ja tehokkaasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

16.18 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Juuso, te ette varmaan yhtään ihmettele, miksi me emme usko teidän vastauksianne, jos teidän oman ryhmänne edustajat — tai kokoomuslaiset, jotka ovat irtaantuneet tästä — eivät myöskään usko näitä vastauksia.

Me olemme valiokunnassa kuulleet asiantuntijoita ja saaneet myös arvioita kustannuksista. Onko todellakin niin, että tämä esitys vahvistaisi valtiontaloutta noin 26 miljoonaa euroa vuonna 26? Siis noin saman verran kuin se, mitä kaljaveron alennus maksaa valtiolle? Te ajatte palveluita alas ympäri Suomen, perusterveydenhuollonkin palveluita, ja sitten samaan aikaan teette tällaisia ratkaisuja. Ettekö te arvosta tai kuuntele niitä asiantuntijoita siellä alueilla — lääkäreitä, hoitajia, hyvinvointialueiden päättäjiä — jotka ovat sitä mieltä, että tämä esitys ei todellakaan paranna palveluita eikä se myöskään tuo säästöjä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.19 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Keskusta vertaa melkein kaikkia säästöpäätöksiä kaljaveroon tällä kaudella. [Välihuutoja keskustan ryhmästä — Puhemies koputtaa] Tämä hallituksen esitys, missä säästöiksi esitetään reilut 26 miljoonaa, on hyvin varovaisesti, varovaisuusperiaatteella tehty laskelma. [Välihuutoja keskustan ryhmästä] Se on tehty kansallisesti yhtenäisillä perusteilla, joten luotan täysin siihen virkavalmisteluun, mikä tässä on pohjana.

On selvää, että alueilta, joiden palvelut muuttuvat, tulee erilaisia laskelmia. Se ei ollut yllätys, se oli myös odotettavissa.

Aina kun koskemme erikoissairaanhoidon, vastustus on hyvinkin suurta, mutta sanon edelleenkin, että erikoissairaanhoidon on hyvin paljon muutakin kuin pelkkää kirurgiaa. Toistan sen, että meillä on pula erityisosaajista, tietyistä erikoislääkäreistä. Meidän täytyy pystyä käyttämään se lääkärikunta, ne osaavat hoitajat, mitä meillä on, mahdollisimman

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

tehokkaasti. [Puhemies koputtaa] Kaiken tavoitteena on se, että suomalaiset pääsevät erikoissairaanhoidon [Puhemies koputtaa] nopeasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

16.20 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllähän tämä hallituksen tekemä päätös on aivan valtava virhe. Te olette nyt todellakin viemässä alueilta sen tosiasiallisen itsehallinnon ja päätösvallan tehdä nämä ratkaisut alueen omasta näkökulmasta parhaalla mahdollisella tavalla. Tällä päätöksellä te olette nyt viemässä ihmisten henkeä ja terveyttä turvaavat palvelut kauas heidän ulottumattomiin. Nämä teidän vastauksenne kuulostavatkin siltä, että halpa kalja on teille tärkeämpää kuin ihmisten hoitoonpääsy. [Perussuomalaisten ryhmästä: Aika härskiä!]

Ministeri Juuso, kun kuuntelin näitä teidän puheenvuorojanne tässä, niin kysyn teiltä: uskotteko te todella, että kun päivystyksiä lakkautetaan ja rahoitusta leikataan hyvinvointialueilta, niin ihmiset pääsevät nopeammin hoitoon?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.21 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On syytä korjata muutamia opposition esiin nostamia virheitä. Ensinnäkin tämä hallitus kiristää kokonaisuudessaan alkoholin verotusta. Kehysriihen päätösten mukaisesti me joudumme kiristämään myös muita veroja. Olette kovasti vastustaneet myös niitä toimia täällä.

Meidän yhdeksän miljardin kokonaisuuteen sisältyy lähes jokaiselle sektorille kohdistuvia säästöjä. [Anne Kalmari: Kaikki hyväosaisille!] Me emme tee niitä ilkeyttämme, vaan me teemme niitä siksi, että me kykenisimme turvaamaan tämän hyvinvointiyhteiskunnan palvelut ja etuudet myös tulevaisuudessa — turvallisuuden, sisäisen turvallisuuden, yhä haastavammaksi käyvän ulkoisen turvallisuuden, koululaitoksen, tienpidon ja niin edelleen — tilanteessa, jossa meidän työikäinen väestömme vähenee, meidän vanhusväestömme kasvaa. Tätä tekee vastuuntuntoinen hallitus myös siinä tilanteessa, että jotkut päätökset ovat hyvin vaikeita. [Vasemmalta: Kuka vastaa kysymykseen! — Ben Zyskowicz: Te vastustatte jokaista täällä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. [Hälinää — puhemies koputtaa] — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä. [Puhuja aloittaa mikrofonin ollessa kiinni] — Mikrofoni, mikrofoni.

16.23 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä sairaalaverkon ja päivystyksen karsiminen käytännössä vähentää palveluja ja heikentää hoitoonpääsyä, toisin kuin te, ministeri Juuso, tässä olette vakuutellut. Ja totta on sekin, että ne säästöt, mitä on laskettu tästä saatavan, ovat todellakin samaa luokkaa kuin se olutveron kevennys, ja kyllä tämä on mielestäni erikoinen arvovalinta.

Ilmettelen myös sitä, ministeri Juuso, kun usein täällä perustelette erilaisia sote-puolen leikkauksia sillä, että hyvinvointialueet itse päättävät, ei suinkaan hallitus, mutta tässä te olette nyt kuitenkin tekemässä hyvin yksityiskohtaista lainsäädäntöä, joka sitoo

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

hyvinvointialueiden käsiä, eikä päätöksiä voida siellä alueilla tehdä niin kuin itse katsotaan parhaaksi.

Itä-Suomesta tulevana ihmettelen kyllä näitä rajuja karsimisia, jotka osuvat nimenomaan itäiseen Suomeen. Me ollaan tässä salissa aika yhteistuumin ajateltu, että meidän täytyy tässä tilanteessa panostaa Itä-Suomeen. Hallitus ei juurikaan sinne lisärahaa ole osoittanut, mutta nyt te nimenomaan sitten leikkaatte korostetusti itäsuomalaisen palveluista. [Puhemies: Ja kysymys!] Ministeri Juuso, miten te näette tämän tilanteen? [Puhemies koputtaa] Tekö uskotte, että näillä palvelut paranevat?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.24 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Kyllä hyvinvointialueet voivat tehdä päätöksiä ihan itsekin. [Vasemmalla: Ai millä tavalla?] Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue on jo lokakuussa päättänyt, että raskas kirurgia siirtyy Oulaskankaan sairaalasta pois 1.1.2025 [Perussuomalaisen ryhmästä: Oho!] ja sinne tulee sen sijaan päiväkirurgiaa ja lyhytjälkihoitoista kirurgiaa. Kyllä, Pohjois-Pohjanmaa on tämän päätöksen tehnyt. Oikein hyvä.

Nämä päätökset, kun tullaan sairaalaverkkoon, ovat alueellisesti erittäin vaikeita, koska siellä aluevaltuutetut kukin puolustavat omaa aluettaan, mutta meidän pitää ministeriönä ja ministerinä nähdä se kansallinen perspektiivi. Meillä on vähän eri lentokorkeus. Meidän täytyy varmistaa se, että meillä on kansallisesti monierikoisalainen, hyvin toimiva keskus- ja yliopistosairaalaverkko [Hälinää — Puhemies koputtaa] ja se henkilöstö, mitä sinne tarvitaan. Tämä on aivan olennaista erityisesti siinä turvallisuustilanteessa, missä maailma ja Suomi tällä hetkellä ovat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

16.25 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sipilän hallituksen aikainen sairaalaverkkoselvitys kohtasi laajaa kritiikkiä varsinkin Vaasassa siitä, ettei sairaaloiden tasa-arvoista kohtelua laajan päivystyksen keskussairaaloiden osalta kyetty perustelemaan faktapohjaisesti vaan ratkaisut vaikuttivat vahvasti poliittisilta. Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys näyttää erityisesti Kouvolan ratkaisun jälkeen yhä vahvemmin samankaltaiselta. Ministeri Juuso, voisitteko rehellisesti kertoa, millä konkreettisilla ja puolueettomilla perusteilla tämän esityksen ratkaisut on tehty, kun me emme riittäviä perusteita valiokunnassa saaneet useista pyynnöistä huolimatta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.26 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Kun tätä esitystä alettiin valmistelemaan, niin kartoitettiin tietysti ensin kaikki yksiköt, joissa on perusterveydenhuollon ympärivuorokautinen päivystys poikkeusluvalla. Niitä oli useita, ja suurimmassa osassa niistä paikkakunnista, joissa se oli sallittu, väestömäärä oli 20 000—25 000 henkilöä. Kouvolassa väestömäärä oli 80 000 henkilöä, ja siinä vaiheessa jo kiinnitin huomiota siihen, että se poikkesi näistä muista ainakin sen väestömäärän osalta. Kun tarkemmin asiaa selvitin ja kun virkakunta sitä

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

selvitti, huomattiin myöskin se, että siinä on Kuusankosken psykiatrinen sairaala kahdeksan kilometrin päässä, ja heillä tulee olla pääsy myöskin somaattisiin lääkäripalveluihin ympäri vuorokauden. Lähistöllä on myöskin Karjalan prikaati, missä on tuhansia varusmiehiä. Nämä kolme perustetta johtivat siihen, että päätimme, että Kouvolassa kuitenkin voisi perusterveydenhuollon ympärivuorokautinen päivystys säilyä. Mielestäni nämä ovat hyvät perustelut. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.27 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Varkaudesta, Iisalimesta, Raahesta, Jämsästä, Salosta, Kemistä, Oulaisista, Valkeakoskelta ja Savonlinnasta kuuluu hätähuuto — pitkin Suomea kuuluu hätähuuto — näistä sairaaloihin kohdistuvista leikkauksista, jotka eivät ole oikeudenmukaisia. Ne eivät ole yhdenvertaisia, ja ne vaarantavat perustuslaissa turvatun oikeuden riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Matkat päivystyksiin kasvavat voimakkaasti.

Herra puhemies! Arvoisa varapääministeri, perussuomalaisten suuri johtaja Riikka Purra, [Naurua] teidän ryhmästänne jo pari edustajaa ja myöskin pari oikeudentuntoista kokoomuslaista ovat jo ilmoittaneet, että he eivät voi äänestää tällaisen epäoikeudenmukaisen ja järjettömän päätöksen puolesta. Valtaa ei, arvoisa Riikka Purra, voi käyttää ihan miten vain. Teidät tunnetaan ryhmäkurin vastustajana. Totesitte viime vaalikaudella suurin piirtein näin, että ryhmäkuri voi vaikuttaa niin, ettei voida tai uskalleta käyttää omia aivoja. Kysynkin teiltä, pääministerin sijainen Riikka Purra: Annatko te [Puhemies koputtaa] vapaat kädet perussuomalaisten ryhmälle äänestää tätä epäoikeudenmukaista esitystä vastaan? [Puhemies koputtaa] Annatko vapaat kädet edustaja Kankaalle, Polviselle, [Puhemies: Kiitoksia, nyt minuutti on käytetty korkojen kera!] Lundénille, Sillanpäälle ja muille, joiden omatunto on herännyt?

Puhemies Jussi Halla-aho: Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.29 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Luulen, että kysyjän kysymys ei kuulu valtiovarainministerin eikä varapääministerin vastattavaksi. [Anne Kalmari: Pääministerille kuuluu!] Sen sijaan yleisesti voin toistaa, miksi hallitus joutuu tekemään myös hankalia päätöksiä. [Timo Harakka: Voi hyvänen aika!] Me olemme siinä tilanteessa, että meillä tulot ja menot eivät ole pitkään aikaan kohdanneet toisiaan, eivät ole lähelläkään. Sen lisäksi, kuten ministeri Juuso on useaan kertaan todennut tähän sairaalaverkkoon liittyen, me haluamme varmistaa työnjaollisin toimin sen, että meillä riittää osaajia sinne, missä heitä erityisesti tarvitaan. [Miapetra Kumpula-Natri: Yksityisille!] Samaan aikaan me emme voi maassa, jossa myös tapahtuu koko ajan väestöllisiä muutoksia, taata kaikkea sitä, mitä joskus on ollut olemassa. Tämä on tosiasia, ja ymmärtääkseni keskustakin on tämän ainakin hallituksessa ollessaan tajunnut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.30 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valotan tätä samaa kysymystä nyt vähän eri näkökulmasta. Te olette, ministeri Juuso, tuonut tänne hyvin

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

sekavan lain sairaaloiden päivystyksistä. Sieltä löytyy muun muassa monierikoisalaista, ympärivuorokautista päivystystä, joka on laajaa. Sitten sieltä löytyy monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä, joka ei ole niin laajaa mutta on riittävää. Sitten sieltä löytyy päivystystä, josta sanotaan, että se on rajattua erikoissairaanhoidon päivystystä mutta ei monierikoisalaista päivystystä. Sitten sieltä löytyy perusterveydenhuollon päivystystä, ja sitten sieltä löytyy päivystystä, joka ole päivystystä ollenkaan, eli lääkäri saa olla sairaalassa töissä mutta ei saa avata ovea potilaalle yöllä, vaikka potilas olisi oven toisella puolella.

Sieltä kentältä on nyt kuulunut sellaista, muun muassa minulle soitti erittäin arvostettu lääkintäneuvos, joka on ollut kokoomuksen kunnanvaltuutettuna Varsinais-Suomessa pitkään, ja hän sanoi reserviupseerina, että kun sotaa käydään, niin kenraalit johtavat sotaa ja poliitikot päättävät rahoista, mutta tässä poliitikot menevät päättämään niistä asioista, [Puhemies: Kysymys!] joista tietämys on kentällä.

Miksi olette tehneet tällaisen lakiesityksen, joka on [Puhemies koputtaa] täysin sekava?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.31 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä aikaisemmin totesin, niin arviointineuvosto on tarkastanut tämän hallituksen esityksen ja on antanut kiitettävää palautetta siitä, kuinka perusteellisesti vaikutusarviot on tehty. [Suna Kymäläisen välihuuto] Se on hyvin perusteltu esitys. Oikeuskansleri ei ole katsonut aihetta mihinkään toimenpiteisiin liittyen niihin kanteluihin, mitä on tullut. Tämä on myöskin läpäissyt perustuslakivaliokunnan. [Antti Kurvisen välihuuto]

Jos on näin, että ei ymmärretä näitä kaikkia käsitteitä, mitkä periytyvät kyllä jo vanhoilta ajoilta — monierikoisalainen, ympärivuorokautinen päivystys — niin totta kai ministeriössä ohjauksen kautta ohjeistamme ja vastaamme kaikkien lääkäreiden kysymyksiin, mitä milläkin tarkoitetaan. On tietysti ymmärrettävää, että kaikille ne eivät ole selviä. Tässä laissa on paljon ammattisanastoa, [Välihuutoja] mutta sitä ammattisanastoa on vaikea välttää. Silloin, kun puhutaan [Hälinää — Puhemies koputtaa] sosiaali- ja terveydenhoidosta, niin on olemassa tiettyä ammattisanastoa, ihan niin kuin muillakin erikoisaloilla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

16.32 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on käsittämätöntä, että me olemme täällä viikko toisensa jälkeen kuuntelemassa, kuinka ministeri sysää vastuuta omista päätöksistään aluevaltuutetuille, jotka eivät voi tehdä näitä päätöksiä. Sairaalaverkon karsiminen on tosiasia, ja se on teidän päätöksenne.

Vierailin itse viime viikonloppuna Oulussa ja Kemissä. Tiedätekö, ministeri Juuso, mikä siellä ihmisiä eniten puhututti? Oulussa puhututti eniten se, että Oulaskankaalla lakkaa yöpäivystys, Kemissä se, että Länsi-Pohjan sairaalasta lakkaavat synnytykset. Nämä ovat asioita, jotka eivät nyt ole ehkä ammattisanastoa mutta jotka ihmiset arjessaan kokevat, ja ne ovat päätöksiä, joita te olette tehneet.

Toisin sanoen on niin, että vaikka nämä säästöt ovat epävarmoja, niin tasa-arvon, palvelutason ja potilasturvallisuuden heikkeneminen ovat satavarmoja asioita, jotka

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

tulevat toteutumaan näiden teidän päätöstenne seurauksena. Ministeri Juuso, Oulainen, Kemi, Savonlinna, Salo, Iisalmi, Jämsä, Raahe, Varkaus, miten te perustelette näillä alueilla asuville ihmisille sitä, että te heikennätte heidän palvelutasoaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.33 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskittämisasetuksessa vuonna 2017 määriteltiin, että jotta sairaalassa voidaan ylläpitää synnytystoimintaa, pitää olla vähintään 1 000 synnytystä vuodessa. Länsi-Pohjassa Kemin sairaalassa oltiin jo 400:ssa, mikä tarkoittaa sitä, että keskimäärin yksi lapsi vuorokaudessa syntyy ja sen ylläpitämiseen tarvitaan erittäin suuri ja osaava henkilökunta. Lapin hyvinvointialue on itse päättänyt, että synnytykset siirtyvät Rovaniemelle, ja Rovaniemeltä LKS:stä on tullut myöskin tieto, että se synnytysten siirtyminen Rovaniemelle ei aiheuta lisäpaineita henkilöstön suhteen vaan nämä äidit voidaan siellä ottaa vastaan ilman minkäänlaisia lisäkustannuksia.

Tämän esityksen tavoitteena on tehostaa erikoissairaanhoitoa jakamalla lyhytjälkihoitoista kirurgiaa, päiväkirurgiaa, toisiin sairaaloihin ja sitä vaativampaa raskasta kirurgiaa keskus- ja yliopistosairaaloihin. Tämä on peruste. Tällä on myöskin haluttu lakkauttaa tämä poikkeuslupakäytäntö, [Puhemies koputtaa] joka on jatkunut Suomessa jo aivan liian pitkään.

2.3. Suullinen kysymys kiirevastaanotoista hyvinvointialueilla (Mia Laiho kok)

Suullinen kysymys SKT 222/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.35 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Suomi ikääntyy nopeasti ja väestö keskittyy kasvukeskuksiin, puolet erikoislääkäreistä eläköityy lähivuosina, henkilöstöpula pahenee. Tämä kehitys on huomioitava, halusimme tai emme. Ilmeisesti oppositiossa ei todellisuutta oteta vakavasti. Nyt supistettavat yöpäivystykset pyörivät pitkälti vuokratyövoimalla. Keikkalääkäreiden palkkoihin menevä resurssi on pois muusta sotien kehittämisestä. Meidän on kyettävä katsomaan asioita Suomen ja suomalaisten etu edellä, ei seuraavia vaaleja ajatellen.

Kun hätä on suurin esimerkiksi infarktin tai onnettomuuden takia, tarvitaan laadukas ensihoito, ammattitaitoista henkilökuntaa ja laajat tutkimus- ja hoitomahdollisuudet. Orpon hallituksen päivystyspäätöksellä tuetaan sitä, että joka hyvinvointialueella säilyy sairaala. Yhtäkään sairaalaa ei olla lopettamassa. Hallituksen sote-politiikka on kokonaisuus, jolla turvataan hyvinvointipalvelut kaikille suomalaisille asuinpaikasta riippumatta ja myös tuleville sukupolville: esimerkiksi kiirevastaanottojen yleistyminen, hallituksen omalääkärimalli, [Puhemies: Kysymys!] etäpalvelujen kehittäminen ja

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

liikkuvat palvelut. Arvoisa ministeri Juuso, miten hallitus [Puhemies koputtaa] edistää kiirevastaanottojen yleistymistä hyvinvointialueilla? [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.36 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Tämä oli erittäin hyvä kysymys näistä kiirevastaanotoista. Kun Suomessa muutama vuosi sitten otettiin käyttöön tällaiset sekä erikoissairaanhoidon että perusterveydenhuollon yhteispäivystykset, niin aika monesta terveyskeskuksesta loppuivat iltavastaanotto ja viikonloppuvastaanotto, ja se on johtanut siihen, että meidän päivystykset ruuhkautuvat. Hyvinvointialueilla on nyt hyvä tilaisuus lisätä iltavastaanottoa ja viikonloppuvastaanottoa pienemmissä terveyskeskuksissa. Myöskin tällä pääsemme siihen, että päivystykset eivät kuormitu turhaan. [Vasemmalta: Millä rahalla?]

Kun kiirevastaanottojen ylläpitäminen vähentää painetta sinne päivystykseen ja erikoissairaanhoidon, niin on aivan selvää, että siitä tulee myöskin kustannussäästöjä. Totta kai, me tiedämme: kun ihminen ei tarvitse erikoissairaanhoidon, vaan hänet voidaan matalalla kynnyksellä hoitaa siellä perusterveydenhuollossa ja kiirepäivystyksissä, niin se säästää meiltä kustannuksia, se säästää henkilötöyövoimaa ja se auttaa siihen, että ne, jotka oikeasti tarvitsevat, pääsevät nopeammin hoitoon. [Aki Lindénin välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.37 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulossa on musta joulu. Lumirajaan katsomatta kautta koko maan sairaaloiden palveluita ajetaan alas ja päivystyksistä sammutetaan valot. Kansalaisilla hoitoonpääsy heikkenee, säästöjä ei tule, ja se turvallisuudentunne kansalaisilla heikkenee.

Ministeri Juuso, teidän jäljiltänne sosiaali- ja terveyspalvelut ovat totisesti toisenlaisia. Te olette jo romuttanut toimivan hoitotakuun ja siirtänyt kansalaiset kolmen kuukauden hoitojonoihin. Ja nyt te olette tätä sairaalaverkkoa tällä tavalla moukaroimassa — tällä tavalla moukaroimassa, mistä ei edes säästöjä synny. Jos ette meitä usko, ministeri Juuso, niin me olemme kuulleet, kuinka teidän hallituksenne kansanedustajat — perussuomalaisista edustaja Kangas ja edustaja Polvinen, kokoomuksesta edustaja Heikkinen — ovat asettuneet puolustamaan esimerkiksi Oulaskankaan sairaalan palveluita, toimivan sairaalan palveluita. [Anne Kalmari: Se on oikein!]

Ministeri Juuso, jos ette meidän perusteluita usko, niin mitä vastaatte näille oman puolueenne edustajille ja niille hallitusryhmienkin edustajille, [Puhemies koputtaa] jotka ovat huolissaan sairaaloiden päivystyksistä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.39 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on se, että erikoissairaanhoidon tilanne on tämän hallituskauden päättyessä parempi kuin mitä se oli silloin, kun tämä hallitus aloitti toimintansa. Uskokaa tai älkää, me olemme siihen pääsemässä. Me tuomme kehitysehdotuksia, teemme niitä tarvittavia uudistuksia, mitä tarvitaan, että ihmiset pääsevät hoitoon. Tämä on aivan olennainen osa hallituspolitiikkaa. Ne tuntuvat vaikeilta,

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

mutta perinteisesti Suomessa kaikki erikoissairaanhoidon palveluihin koskeminen on kovin vaikeata. Sen sijaan minusta on vähän liian helppoa se, että vanhuksilta kyllä voidaan siellä hyvinvointialueilla palveluita viedä, heidän palveluitaan. Kukaan ei puolusta heitä. Heillä ei ole etujärjestöä. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Mutta kun erikoissairaanhoidon palveluita halutaan tehostaa ja järkevöittää, niin katsokaa, mikä huuto tulee. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Arvoisat edustajat, meidän ja istuntoa seuraavien kansalaisten on täysin mahdotonta kuulla ministereiden vastauspuheenvuoroja, jos te huudatte niiden päälle. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.40 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sairaalaverkon leikkaaminen tällä keinoin on totta kai valtava järkytys suomalaisille. Ymmärrän sen tuskan, mitä on varsinkin vanhemmilla ihmisillä, jotka ovat jo fyysisen voimansa osittain käyttäneet yhteiskuntamme hyväksi ja ovat sairauden rasittamia. Tämähän tietenkin tarkoittaa heille semmoista pelokasta tilannetta, jolloin pitäisi päättäjien ymmärtää se, että he tarvitsevat sitä välttämätöntä apua. Sama koskee lapsiperheitä. Olen nähnyt omien lastenlasteni kanssa, että sen avun pitää olla lähellä silloin, kun sitä tarvitaan.

Miten te aiotte, arvoisat ministerit, ministeri Juuso esimerkiksi, toimia tässä tilanteessa niin, että voimme varmistaa sen, että tällaisissa tapauksissa, joissa akuutti sairaus iskee ja on hätä, varsinkin kun maaseutualueilla alkavat puhelinverkotkin olla aika heikossa kunnossa, ihmisen henki ja terveys pelastetaan? Se hädän hetki on se hetki, jolloin se apu pitää saada. Siinä selittäminen joistakin poliittisista linjauksista on ehkä aika kevyttä. On tärkeää, että ihminen saa avun silloin, kun hän tarvitsee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.41 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Meillä on erittäin hyvin toimiva ensihoitoverkosto. Ensihoitopalvelu ei nykyään ole vain sitä, että kuljetetaan paikasta toiseen, vaan siellä on osaavaa hoitohenkilökuntaa, joka pystyy aloittamaan hoidon jo siellä kotona. Eli tietysti näissä tapauksissa muutenkin, vaikka ei tehtäisi mitään muutoksia sairaalaverkkoon, ensihoito on se ensimmäinen, minne soitetaan silloin, kun on hengenhätä, ja se toimii Suomessa. Se pystyy hoitamaan jo tällä hetkellä useita tapauksia ilman, että tarvitsee viedä eteenpäin. Ensihoito pystyy myöskin näkemään sen, että kun on sellainen tapaus, mikä tarvitsee erikoissairaanhoidoa, niin silloin potilas kuljetetaan sellaiseen yksikköön, missä häntä voidaan auttaa. Aina se ei tarkoita sitä, että mennään perusterveydenhuollon yksikön kautta, koska se hidastaa hoitoonpääsyä. Voidaan mennä suoraan keskussairaalaan tai yliopistosairaalaan, missä se tarvittava hoito on saatavissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

16.42 Henrik Wickström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Suomen väestö ikääntyy, ja kuten me tässä olemme saaneet kuulla, yksi syy tässä hallituksen esityksessä liittyen sairaalaverkkoon liittyy juuri henkilöstön saatavuuteen. Meillä myöskin väestö pakkaantuu entistä enemmän kaupunkeihin, ja se pistää haastetta

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

siihen, että me saadaan kerta kaikkiaan meidän resurssit sote-sektorilla riittämään oikeisiin paikkoihin.

Vi inom SFP är glada över det att man i regeringens proposition för sjukhusnätverket beaktar också de språkliga konsekvenserna. Som västnylänning är jag glad för det att regeringen möjliggör att vi kan ha en jourverksamhet i Raseborg, men dessvärre — trots att oppositionspartierna kritiserar sjukhusreformen — har vi inte lokalt och regionalt fått stöd för att upprätthålla den här jouren. Jag hoppas att också oppositionspartierna för det här budskapet vidare till sina regionalpolitiker.

Mutta itse tähän henkilöstön saatavuuteen: kysyisin ministeri Juusolta, olisiko syytä pohtia myöskin Suomessa sitä, mitä monessa muussa länsimaassa tällä hetkellä jo tehdään, eli että tehtäisiin niin sanottu direktio-oikeus liittyen erikoissairaanhoidon lääkäreihin, niin että voidaan varmistua siitä, että erikoisosaajia saadaan myöskin pienempiin sairaaloihin ympäri maata. Meitäkin RKP:ssa huolestuttaa se vahva keskittämisen kulttuuri, mitä löytyy myöskin alueilla. Olisiko tämä asia, millä voitaisiin lähteä ratkaisemaan sitä problematiikkaa, mikä liittyy henkilöstön saatavuuteen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.44 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Jos ymmärsin oikein, niin edustaja esittää, että tiettyjä erikoislääkäreitä voisi määrätä toimimaan joissakin sairaaloissa. Näen, että tässä voitaisiin törmätä elinkeinon harjoittamisen vapauteen. Tätä ei ole Suomessa koskaan koeponnistettu, voidaanko näin tehdä. Toki esityksiä on tullut siitä, että meidän pitäisi pakottaa lääkäreitä toimimaan julkisella puolella pitempään kuin he nyt toimivat. Tästä on ministeriössä toki keskusteltu, mutta perustuslaki tulee siinä aika nopeasti vastaan ja myöskin yhdenvertaisuus siinä mielessä, että jos me alamme pakottamaan lääkäreitä sillä perusteella, että heidät on koulutettu julkisin varoin, niin herää kysymys, pitääkö sitten pakottaa myöskin sairaanhoitajat. Entäs kaikki muut, jotka koulutetaan Suomen valtion varoilla — miten suhtaudumme sitten heidän työvelvoitteisiinsa? Tämä ajatus kuulostaa yksinkertaiselta, mutta kun sitä tarkemmin pohtii, niin se ei ole läheskään niin yksinkertainen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.45 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ministeri Juusolle ikäihmisistä: Tehän juuri leikkasitte hoitajia ikäihmisten hoivasta, [Anne Kalmari: Juuri näin! — Vasemmalta: Juuri näin!] josta viikko sitten täällä äänestettiin. Tällä viikolla äänestettiin hoitotakuusta, jonka te olette romuttamassa, jota muuten sellaisena kuin te sen tänne toitte ei yksikään kuultava asiantuntija kannattanut valiokunnassa — ei yksikään.

Arvoisa puhemies! Ministeri Purra täällä perusteli Salon, Oulaisten, Kemin, Varkauden, Iisalmen ja monen muun sairaalan päivystysten ja palveluiden karsimista ja alasajoa sillä, että kaikkialta pitää säästää. No, eihän tämä pidä paikkaansa. On yksi kohde, josta te ette säästä ja jonne te laitatte lisää rahaa, ja se on ministereiden tuloluokka, mukaan lukien

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

teidän omat taskut — toistatuhatta euroa toista vuotta. Jos te edes muutaman satasen olisitte valmis tinkimään, niin näillä alueilla voitaisiin palvelut pelastaa.

Arvoisa puhemies! Kysymys kuuluu: Ministeri Purra, te olette pääministerin sijainen, te vastaatte koko hallituksen toiminnasta. [Puhemies koputtaa] Ovatko kaikki hallitusryhmät yksimielisesti tämän esityksen takana tiistaina vai eivät?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.46 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan huomauttaa, että meillä tässä maassa on erittäin tiukka progressiivinen verotus. Se on itse asiassa tiukentunut viime vuosina. Se on selvästi tiukempi kuin esimerkiksi Ruotsissa. Suomessa hyvätuloiset ihmiset maksavat enemmän veroja. Toisaalta pienituloiset maksavat Suomessa selvästi vähemmän veroja kuin esimerkiksi Ruotsissa. Sen lisäksi meillä on korkeat marginaaliveroasteet. Tällä haluan todeta sen, että teidän väitteenne siitä, että hyvin toimeentulevat eivät osallistuisi tämän yhteiskunnan pyörittämiseen, [Välihuutoja vasemmalta] ei pidä paikkaansa.

Sen lisäksi tämä hallitus alkuperäisen veropolitiikkaansa lisäksi — jossa siis kokonaisveroastetta laskettiin jonkin verran, nimenomaan työn verotusta pieni- ja keskituloisilta keventäen — joutui kehysriihessä myös kiristämään kaikkein parhaiten toimeentulevien ihmisten verotusta. Eli kahteen ylimpään tuloluokkaan kohdistettiin lisää toimia tilanteessa, jossa me jouduimme tekemään myös muita veroratkaisuja, suurimpana yleisen arvonlisäverokannan korottaminen, ja tekemään edelleen [Puhemies koputtaa] lisää vaikeita säästöjä. [Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

16.47 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikeassa taloustilanteessa resurssit ja tekevät kädet on käytettävä viisaasti, parhaalla mahdollisella tavalla. Ivalon ja Kuusamon päivystykset turvataan. Ei enää poikkeuslupasirkusta. [Johanna Ojala-Niemelän välihuuto] Synnytykset jatkuvat Kajaanissa, Mikkelissä, Kotkassa, Hämeenlinnassa ja Kokkolassa. Työryhmän esitys olisi ne lakkauttanut, se ei meille käynyt. Se on sitä vaikuttamista. [Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa]

Keskustalaisten räähäytön riekkuinen sen sijaan on suoranaista suomalaisten sumutusta. Keskustan Rehulan asetuksella lakkautettiin synnytystoiminta Oulaskankaalta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] Keskustan silloisen ministeri Saarikon asetuksella lakkautettiin vaativa leikkaustoiminta Raahesta. Keväällä 23 keskustan vaikuttamistyön kruunu oli tyhjä paperi. Ei riittänyt kanttia tulla hallitukseen siivoamaan omia sotkuja.

Arvoisa puhemies! Voisitteko, ministeri Juuso, selventää vielä kerran oppositiolle, miksi näitä päätöksiä nyt tehdään, ja alleviivata vielä kerran sen, että yhtäkään sairaalaa ei olla lakkauttamassa? [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.49 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Tämä esitys, mikä nyt on eduskunnan käsittelyssä, on erittäin maltillinen verrattuna siihen virkaesitykseen, sairaalatyöryhmän esitykseen, minkä

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

saimme viime tammikuussa. Siinä mielessä täytyy sanoa, että kyllä, politiikassa tehdään valintoja, ja niitä valintoja tehdään silmällä pitäen kansalaisten hyvinvointia, tässä tapauksessa kansalaisten oikeutta päästä erikoissairaanhoidon, kiireettömän hoidon toimenpiteisiin mahdollisimman nopeasti. Se vaatii sen, että me katsomme, mitä meillä on, paljonko meillä on henkilöstöä, paljonko meillä on sairaaloita, ja pyrimme tekemään sitä jakoa sillä tavalla järkevästi, että se toiminta näissä sairaaloissa on mahdollisimman tehokasta. Ei päivystetä yöllä leikkaussalihenkilökunnalla ynnä muilla lääkäreillä tyhjää, koska siellä ei tapahdu yhtään mitään. [Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa] Esimerkiksi Oulaskankaalla on vuonna 23 tehty kolme yöaikaista leikkaustoimenpidettä — [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho! — Puhemies koputtaa] kolme yöaikaista leikkaustoimenpidettä koko vuonna 2023.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, nyt minuutti on käytetty. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

16.50 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ministeri Juuso, puhuitte huikeasta lentokorkeudesta, ja kun tässä nyt tätä keskustelua ja näitä vastauksia on kuullut, niin olisi kyllä syytä nyt kysyä, olisiko aika laskeutua ihan sinne ihmisten tasolle sieltä lennolta ja kuunnella esimerkiksi, mitä vastuulliset, osaavat, kokeneet lääkärit, sairaalan johto, esimerkiksi Salon sairaalassa, ovat tästä uudistuksesta kertoneet. He ovat kertoneet muun muassa sen, edustaja Laiho, että vuokralääkäreitä tai vuokrahoitajia ei ole Salon erikoissairaanhoidossa koskaan tarvinnut käyttää. [Mia Laihon välihuuto] Kannattaisiko nyt näitä lausuntoja kuunnella ja kysyä?

Kysynkin teiltä, ministeri Juuso: Miksi te ette anna suomalaisille mahdollisuutta tehdä päätöksiä siellä, missä he asuvat? Miksei anneta sitä oikeutta tehdä ne päätökset siellä hyvinvointialueilla, missä nämä asiat tunnetaan kaikista parhaiten?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.51 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Kyllähän hyvinvointialueet voivat näitä päätöksiä tehdä. Toistaiseksi niitä on tehnyt vain Pohjois-Pohjanmaa.

Mitä tulee Salon sairaalan yöpäivystykseen, perusterveydenhuollon yöpäivystykseen, niin siellä käy keskimäärin kuusi henkilöä yön aikana. On tutkittu, mistä syistä he yöpäivystykseen tulevat, ja summa summarum on se, että suurin osa heistä olisi hyvin voinut odottaa aamuun, koska päivystykset aamuseitsemästä iltakymmeneen ovat edelleenkin tämän esityksen hyväksymisen myötä mahdollisia. Ne, jotka eivät voi sinne aamuun odottaa, ovat näitä kiireellisimpiä tapauksia, jotka tulee tietysti ensihoidon avustuksella joko hoitaa sinne kotiin tai sitten kuljettaa sellaiseen sairaalaan, missä heitä voidaan auttaa, missä on sellaista erikoissairaanhoidoa, mitä he kiireellisesti tarvitsevat.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys kiinalaisten halpaverkkokauppojen sääntelystä (Tiina Elo vihr)

Suullinen kysymys SKT 223/2024 vp

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Elo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.52 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Joulun on jo melkein ovelle ja lahjojen hankinta monen mielessä. Torin kyselyn mukaan lähes joka kymmenes suomalainen ostaa joululahjoja tänä vuonna Temusta. Yle uutisoi hiljattain, että alle 150 euron tilaukset kiinalaisista verkkokaupoista ovat kasvaneet räjähdysmäisesti. Muovikrääsien yletön tuotanto ja lennättäminen ympäri maailmaa on kestävämpi kuin ympäristön kuin ihmisoikeuksien kannalta. Mukana on myös tavaraa, joka ei täytä eurooppalaisia turvallisuusvaatimuksia. Tilanne on kotimaisille yrityksille epäilemättä. Kertakäyttökulutuksesta on siirryttävä kestäviin ja korjattaviin tuotteisiin. Kiinalaisten verkkokauppojen aggressiivinen toiminta vie väärään suuntaan. Kyse on rakenteellisesta ongelmasta, joka ei ratkea yksittäisten kuluttajien valinnoilla. Kysynkin ministeri Mykkäältä: mitä hallitus tekee kiinalaisten halpakauppojen toiminnan suitsimiseksi Suomessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

16.53 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on asia, joka kuulune useamman ministerin tontille sinänsä, ja tuoteturvallisuus ja kauppasäännöt ovat enemmän ministereiden ryhmän ja Satosen vastuualueella. Mutta sinänsä yhdyin tähän kysymyksen huoleen siitä, että se on todella aika pysähdyttävää itse asiassa, että tammi—lokakuussa taitaa olla 14-kertaistunut tämä halpaverkkokauppojen käyttö: 90-prosenttisesti kiinalaisista verkkokaupoista, keskiostos kuusi euroa, hyvin paljon tavaraa, joka hylätään lähes käyttämättä. Tämä on sekä tuoteturvallisuuskysymys terveysmielessä, se on yrittäjien reilun kilpailun kannalta väärin eurooppalaisia, suomalaisia kohtaan ja myös iso ympäristökysymys, jossa lyödään korville kyllä kaikkea meidän vastuullista toimintaa — kierrätystä, kiertotalouden rakentamista — ja Euroopan pitää pystyä tähän vastaamaan. Onneksi komissio pyrkii rakentamaan nyt tapoja, joilla estetään markkinoilla olo, jos ei täytä tuotevastuukysymyksiä, ja siihen kyllä ainakin itse annan kaiken tukeni. — Kiitoksia.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys pankkien vastuusta maksuhuijauksissa (Johannes Yrttiaho vas)

Suullinen kysymys SKT 224/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

Keskustelu

16.55 Johannes Yrttiaho vas: Puhemies! Maksamiseen liittyvät petokset ja huijaukset ovat lisääntyneet nopeasti. Viime vuonna suomalaisilta yritettiin huijata lähes 77 miljoonaa euroa. Tälle vuodelle arvio on lähes 100 miljoonaa. Suomen Pankin mukaan pankit ottivat vastuulleen vain neljä prosenttia petollisten tilisiirtojen tappioista. Maksajaksi joutuu useimmiten asiakas, lakia tulkitaan kuluttajan vahingoksi. Etenkin vanhemmat ihmiset pelkäävät tämän vuoksi digitaalisten palveluiden käyttöä. Moni muukin tarvitsisi syystä tai toisesta käteispalveluita, mutta pankit vain karsivat palveluitaan. Ne takovat voittoja ja jakavat ennätysosinkoja, mutta välttelevät vastuuta huijauksista ja palveluista. Muistamme sen pankinjohtajan tokaisun, että köyhät eivät tuo muuta kuin hiekkaa konttorin lattialle — se on pankkien asenne pienituloisia asiakkaita [Puhemies koputtaa] kohtaan.

Hallitus, onko asenteenne sama, [Puhemies koputtaa] vai laitatteko pankit, nämä saiturit, maksamaan aiheuttamistaan vahingoista [Puhemies koputtaa] ja palvelemaan ihmisiä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.56 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei ehkä ole tarpeen ihan senkaltaiseen vastakkainasetteluun pankkien ja kuluttajien välillä kuin mitä puheenvuorossa annettiin ymmärtää, mutta se on sinänsä ihan totta, että niitä haasteita, joita edustaja tuossa edellä kuvasi maksamiseen ja toisaalta petoksiin liittyen, on enenevässä määrin ja ne aiheuttavat paljon yhteiskunnallista huolta. Nämä ovat vakavia kysymyksiä, joissa tarvitaan sekä lainsäätäjän toimenpiteitä että sitten myöskin pankeilta aktiivisuutta ja osallistumista.

Tähän liittyen on käynnissä useita eri hankkeita sekä Euroopan unionin tasolla että kansallisesti. Olen asettanut pankkipalvelutyöryhmän selvittämään sitä, millä tavoin turvataan maksamista ja peruspankkipalveluiden saatavuutta myöskin niille ryhmille, joille maksamiseen ja digitaalisiin palveluihin liittyvät kysymykset ovat vaikeampia tai joiden on jostain syystä vaikeampaa saada tiliä auki. Sitten Euroopan unionin tasolla käydään myöskin maksamiseen ja turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä. Tämä on jatkuvaa työtä, jota toteutetaan sekä kansallisella että Euroopan unionin tasolla ja hyvässä yhteistyössä myöskin pankkitoimijoiden kanssa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys työmarkkinauudistusten työllisyysvaikutuksista (Jorma Piisinen ps)

Suullinen kysymys SKT 225/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

Keskustelu

16.57 Jorma Piisinen ps: Arvoisa puhemies! Tällä viikolla eduskunnassa on käsitelty kahta tärkeää työmarkkinauudistusta: paikallisen sopimisen edistämistä ja vientivetoista palkkamallia. Nämä ovat tärkeitä uudistuksia niin työllisyyden kuin julkisen talouden kannalta. Paikallinen sopiminen on Suomen Yrittäjille suunnatun kyselyn perusteella keskeinen uudistus, jolla yritykset pystyvät luomaan uusia työpaikkoja. Vientivetoisella palkkamallilla puolestaan varmistetaan, että yhteiskunta pystyy rahoittamaan julkisen sektorin palkat ja sitä kautta turvaamaan hyvinvointivaltion palvelut. Työmarkkinoilla tarvitaan joustoa silloin, kun valuutta ei jousta.

Arvoisa työministeri, millaisia työllisyysvaikutuksia arvioisitte näillä työmarkkinauudistuksilla olevan, ja milloin näiden vaikutuksia voidaan nähdä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.58 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Erittäin hyvä kysymys. Nämä ovat todella tärkeitä uudistuksia molemmat. Silloin, kun hallitusneuvotteluissa lähdettiin hakemaan ratkaisuita siihen, millä me Suomen kilpailukykyä vahvistetaan, siellä nousi kaksi asiaa ylitse muiden. Ensimmäinen oli viennin kilpailukyvyn vahvistaminen, ja siinä tämä palkkamalli on ihan keskeinen jo aiemmin tehdyn työrauhauudistuksen lisäksi. Ja sitten taas, kun katsottiin, missä on se kaikkein suurin työllistämispotentiaali yksityisellä sektorilla, se on nimenomaan näissä pk-yrityksissä, ja heille tämä paikallinen sopiminen ja se mahdollisuus, että he saavat sen oikeudenmukaisen vaihtoehdon, että voidaan tehdä paikallista sopimista myös luottamusvaltuutetun, ei vain luottamusmiehen, kanssa ja myös järjestäytymättömissä yrityksissä, ovat tosiaan yrittäjien omissa kyselyissä nousseet erittäin tärkeiksi, kuten tässä mainittiin. Tarkkoja lukuja on vaikea sanoa, mutta aivan varmasti tulevan vuoden aikana tässä mennään merkittävästi eteenpäin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys kriisi- ja häiriötilanteisiin varautumisen oppaasta (Sari Tanus kd) Suullinen kysymys SKT 226/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Tanus, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.00 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Elämme aikaa, jossa epävarmuus ja monet uhat ovat lisääntyneet. On tärkeää, että me kaikki yksilöistä, kotitalouksista yhteiskunnan korkeimpiin tahoihin ymmärrämme varautumisen merkityksen ja siihen liittyvät vastuut. Yksittäisillä kotitalouksilla on tässä tärkeä rooli. Hyvin varautuessaan ne tekevät meistä myös yhteiskuntana kestävämmän.

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

Sisäministeriö julkaisi marraskuussa uuden kriisi- ja häiriötilanteiden varautumisoppaan, joka löytyy Suomi.fi-palvelusta. Taloudellisista syistä opasta ei lähetetty kotiin, vaan se on mahdollista itse tulostaa. Onko nyt riskinä, että hyvin laadittu sisältö jää liian monilta lukematta? Konkreettinen opas kotiin lähetettynä voisi lisätä varautumisen astetta merkittävästi nettiversioon verrattuna. Meillä on myös isoja ihmisryhmiä, joita digitaalinen opas ei tavoita, kaikilla ei ole edes läheisiä auttamassa. Ruotsissa vastaava opas lähetettiin koteihin. Kysyisinkin asianomaiselta ministeriltä: voisiko konkreettisen oppaan lähettämistä kotitalouksiin vielä harkita?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä,

17.01 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan totta, että kotitalouksien oma varautuminen kriisi- ja häiriötilanteiden varalle on aivan keskeinen osa myöskin kansallista varautumista. Se myöskin vapauttaa resursseja viranomaisilta kriisitilanteessa ja lisää ylipäättäänkin yhteiskunnan kriisi- ja häiriötilojen sietokykyä.

Tässä on toki tietysti aina sitten kysymys, että lähetetäänkö tosiaan kaikkiin koteihin tällainen paperinen versio. Ehkä pitäisin kaikkein tärkeimpänä, että ylipäättään näistä asioista puhutaan ja tietoisuus lisääntyy, ja siinäkin mielessä on erittäin hyvä ja tärkeä asia, että edustaja Tanus otti sen esille täällä kyselytunnilla. Nyt televisiokatsojienkin kuullen totean sen, että itse kunkin on syytä tarkistaa, löytyykö kotoa se 72 tunnin suositeltu varautumistaso sekä ruuassa että perustarpeissa — vedessä, kaikessa muussakin — sellaisen vakavan häiriötilanteen varalle, että näitä ei olisi saatavilla.

Hallituksenkin tekemän huoltovarmuuteen liittyvän periaatepäätöksen mukaisesti, tavoitepäätöksen, näitä asioita tullaan pitämään esillä ja kriisitietoisuutta ja varautumisvalmiutta lisäämään ja tarkastelemaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Siirrymme päiväjärjestyksen muihin asioihin.

3. Kimmo Kiljusen vapautuspyyntö ulkoasiainvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 67/2024 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 13.12.2024 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 13.12.2024 kello 10.

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

4. Hallituksen esitys eduskunnalle työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen, liikennevakuutuksen ja potilasvakuutuksen lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 172/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 29/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 29/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Krista Kiuru pitää esittelypuheenvuoron. Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.03 Krista Kiuru sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kysymyksessä työtapaturmalain, ammattitautilain ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammatilain muuttaminen. Lisäksi esityksessä muutetaan myös liikennevakuutuslakia, Liikennevakuutuskeskuksesta annettua lakia, liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annettua lakia, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annettua lakia ja potilasvakuutuslakia.

Tässä esityksessä on tehty nyt uusia säännöksiä koskien sitä, että monesti näissä erilaisissa työpaikkaonnettomuuksissa on varaa parantaa tietojen käsittelyä. Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan tavoitteena on ehkäistä nimenomaan työtapaturmia ja ammattitauteja tehostamalla niiden selvittämistä ja parantaa työturvallisuutta. Tutkinnan selvittämisessä onnettomuuden syyt ja seuraukset ovat tärkeitä, ja niihin kiinnitetään huomiota ja samalla annetaan suosituksia työturvallisuuden parantamiseksi.

Tämä esitys on kiireellinen luonteeltaan, joten valiokunnassa siitä huolimatta, että työruuhka on ollut kova, olemme käsitelleet tämän kiireellisellä aikataululla.

Tämän esityksen mukaan työpaikkaonnettomuuksien tutkinnalla on jo tälläkin hetkellä hyvin pitkät perinteet, mutta on sanottava, että asiasta ei ole suoraan tarkalleen säädetty laissa. Tämän johdosta nyt on tarkoituksena työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan osalta edellyttää myöskin säännöstäsoista menettelyn tuntoa.

Tämä nykyinen sääntely on erityisen puutteellinen henkilötietojen käsittelyn osalta, ja jouduimme tästä myöskin vielä vaatimaan ministeriöltä lisävastinetta. Tässä yhteydessä nyt selvennetään ja selkiytetään näitä säännöksiä. Ehdotetaan siis, että työpaikkaonnettomuuksien tutkinta laajennetaan koskemaan myös Maatalousyrittäjien eläkelaitos Melassa vakuutettuja maatalousyrittäjiä sekä tieteen ja taiteen apurahan saajia. Jatkossa heidän kuolemaan johtaneet työpaikkaonnettomuudet tai Melan ehdotuksesta muut vakavat onnettomuudet ovat tutkinnan kohteena. Tässä esitetään myöskin erilaisia eri lakeihin kohdistuvia teknisluonteisia ja säädöshuollollisia muutoksia.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on asiaa tarkasteltuaan tullut siihen tulokseen, että me pidämme näitä tavoitteita kannatettavina ja nämä muutokset ovat perusteltuja.

Valiokunnassa on sitten käyty tarkemmin keskustelua siitä, millä tavalla nimenomaan tämä säännösten selkeyttäminen tulisi tehdä tämän käytettävissä olevan tiedon osalta. Siksi valiokunta ehdottaakin lakiehdotusten hyväksymistä mutta ehdottaa jäljempänä

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

yksityiskohtaisissa perusteluissa täsmennyksiä ensimmäisen ja toisen lakiehdotuksen tietojen käsittelyä ja luovutusta koskeviin säännöksiin.

Tämän esityksen mukaan Tapaturmavakuutuskeskuksen työtapaturma- ja ammattitautilakiin ehdotetun 236 a §:n mukainen oikeus käsitellä henkilötietoja perustuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan ja erityisesti henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen osalta 9 artiklan 2 kohdan g alakohtaan. Oikeus käsitellä erityisesti henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja sidotaan perusteluiden mukaan tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 2 kohtaan. Edelleen erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyn edellyttävät asianmukaiset suojatoimet varmistetaan esityksen mukaan tietosuojalain 6 §:n 2 momentissa luetelluilla asianmukaisilla ja erityisillä suojatoimenpiteillä, joina pidetään esityksen mukaan työpaikkaonnettomuuksien johtokunnalle ja tutkintaryhmälle säädettävää rikosoikeudellista virkavastuuta ja vahingonkorvausvastuuta sekä työtapaturma- ja ammattitautilain 248 §:ssä säädettyä salassapito- ja vaitiolovelvollisuutta sekä hyväksikäyttökieltoa.

Valiokunta on saanut kokonaisuudesta selvityksen myös sen osalta, että työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan johtokunnan ja tutkintaryhmän oikeus käsitellä henkilötietoja perustuu Tapaturmavakuutuskeskuksen alaisena asiantuntijaryhmänä samoihin esityksessä kuvattuihin tapaturmavakuutuksen henkilötietojen käsittelyä koskeviin oikeusperusteisiin.

Arvoisa puheenjohtaja! Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa osa asiantuntijoista piti pykälässä säädettyä erityisten henkilötietoryhmien tiedonsaantia liian laajana työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan kasvattamiseksi. Tämän johdosta me teimme tarkennuksia, jotta käytettävissä olevat tiedot, jotka tämän osalta saataisiin, täsmennettäisiin tarkasti luettelemalla pykälässä nimenomaisesti ne tiedot, jotka Tapaturmavakuutuskeskuksella olisi oikeus saada tutkinnan toteuttamiseksi. Kaikki luetellut tiedot ovat saadun selvityksen mukaan tutkinnan kannalta välttämättömiä.

Arvoisa puhemies! Jätänkin tämän esittelyn sitten muilta osin edustajien lukutaidon varaan, eli tässä kokonaisuutena se, että teimme pieniä tarkennuksia ja nimenomaan tuohon tietoon, jota olisi tässä tapauksessa käytettävissä, joka liittyy henkilötietoihin.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on yksimielinen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kiuru. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

17.10 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja Kiuru esittelikin perusteellisesti jo tämän mietinnön, joka todellakin käsiteltiin hyvin sujuvasti ja yksimielisesti sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Tämähän on kiireellinen lakiesitys, ja [Ben Zyskowiczin välihuuto] sen on tarkoitus tulla voimaan ensi vuoden ensimmäisenä päivänä.

Tässä esityksessä siis ehdotetaan lisättäväksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa koskeva sääntely. Tässä ehdotetaan, että työpaikkaonnettomuuksien tutkinta laajennetaan koskemaan myös Maatalousyrittäjien eläkelaitos Melassa vakuutettuja maatalousyrittäjiä sekä myös tieteen ja taiteen apurahan saajia. Jatkossa heidän kuolemaan johtaneet työpaikkaonnettomuudet tai muut vakavat onnettomuudet ovat siis tutkinnan kohteena.

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

Tapaturmavakuutuskeskuksen tietoon tulleet maa- ja metsätaloustöissä sattuneet kuolemantapaukset lisääntyivät merkittävästi viime vuonna, siis 2023. Silloin oli kaiken kaikkiaan peräti 20 työpaikkakuolemaa, mutta niistä yhdeksän tapahtui maa- ja metsätaloustöissä. Melan tilastojen mukaan maatalousyrittäjille sattuu keskimäärin 4–5 kuolemaan johtanutta työtapaturmaa vuodessa. Nämä tapaukset ovat olleet esimerkiksi sellaisia, joissa viljelijä on puristunut traktorin alle tai traktorin ja seinän väliin. Kaksi tapauksista johtui putoamisesta, yksi puristumisesta paalin alle, yksi puristumisesta klapikoneen liikkuvien osien väliin, yksi kuoli jäätyään puun alle, yksi heinikkopalossa, ja yhdessä tapauksessa osallisena oli myös eläin.

Maatalousyrittäjät jatkavat tyypillisesti työskentelyä tilalla ihan tämän tavallisen eläkeiän jälkeenkin, jolloin sitten myös riskit erilaisille tapaturmille, jopa vakaville tapaturmille, saattavat kasvaa. Todellakin nämä Melan keräämät luvut maatalousyrittäjien työpaikkakuolemista osoittavat, että myös maatalouden töissä on korkea kuolemanriski. Työtapaturmia sattuu Tilastokeskuksen mukaan maatalousyrittäjille lähes kolminkertainen määrä palkansaajiin verrattuna, joten on erittäin tärkeää, että näitten työpaikkaonnettomuuksien tutkinta laajennetaan siis koskemaan myös maatalousyrittäjiä. Sen vuoksi on hyvä, että tämä esitys on edennyt yksimielisenä ja saadaan voimaan.

Ja toki, arvoisa puhemies, vielä haluan todeta, että pelkästään se, että näitä tutkitaan, ei riitä: täytyy myös sitten löytää johtopäätöksiä, millä tavoin myös maatalousyrittäjien työoloja voidaan parantaa niin, että voitaisiin välttyä vakavilta onnettomuuksilta ja kuolemantapauksilta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

17.13 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnalla on Tapaturmavakuutuskeskuksessa pitkät perinteet, mutta erillistä sääntelyä laissa ei ole ollut. Nykyinen sääntely on erityisesti henkilötietojen käsittelyn osalta puutteellista ja vaatii selventämistä ja täsmentämistä.

Puhemies! Esityksen mukainen sääntely on siis tarpeellinen, ja onkin kannatettavaa, että esityksen mukainen lainsäädännön muutos tulee voimaan ehdotetussa aikataulussa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

17.14 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on sosiaali- ja terveysvaliokunnan yksimielinen mietintö. Tässä esityksessä ehdotetaan, että työtapaturma- ja ammattitautilakiin lisätään säännökset Tapaturmavakuutuskeskuksen työpaikkaonnettomuustutkinnasta, työpaikkaonnettomuustutkinnan johtokunnasta ja tutkijaryhmistä sekä työpaikkaonnettomuuksien tutkintaan liittyvien tietojen käsittelystä. Tutkinnan tavoitteena on ehkäistä työtapaturmia ja ammattitauteja tehostamalla niiden selvittämistä sekä parantaa työturvallisuutta. Tutkinnassa selvitetään onnettomuuksien syyt ja seuraukset ja annetaan suositukset työturvallisuuden parantamiseksi, mitkä ovat erittäin tärkeitä asioita.

Tämän esityksen mukaan työpaikkaonnettomuuksien tutkinnalla on Tapaturmavakuutuskeskuksessa perinteet, mutta asiasta ei ole suoraan säädetty laissa. Työpaikkaonnettomuuksien tutkintatoiminnan jatkaminen edellyttää, että toiminnasta

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

säädetään laissa, koska nykyinen sääntely on erityisesti henkilötietojen käsittelyn osalta puutteellista ja vaatii selventämistä ja täsmentämistä.

Arvoisa puhemies! Turvallinen ja terveellinen työympäristö luo edellytykset myös hyvinvoinnille. Kaikki vaarat, haitat, kuormitustekijät, yllättävät tilanteet työpaikoilla tulee yrittää ennakoida. Tapaturmavakuutuskeskuksen tietojen mukaan on arvioitu, että tänä vuonna tapahtuu 114 000 työtapaturmaa ja näistä 90 000 tapahtuu työpaikoilla. Mutta se, mikä on hälyttävää, on se, että työmatkatapaturmien osuus on nousussa: niitä on arvioitu tapahtuvan noin 24 000. On arvioitu, että nämä tapaturmat ovat hyvin usein esimerkiksi kaatumisia ja putoamisia. Erityisesti lämpömittarin osoittaessa nollaa tapahtuu paljon kaatumisia. Kaatumiset ja putoamiset ovat siis työikäisten yleisimmät työtapaturmat, mutta kaatumisia tapahtuu myös ikäihmisille. Meidän tulisi tehdä kaikkemme sen eteen, että kaatumistapaturmia voisimme ennalta ehkäistä.

13.12. vuonna 24, eli huomenna perjantaina, vietetään kansallista tapaturmapäiväkampanjaa. Mitä parempi fyysinen toimintakyky ihmisellä on, sitä enemmän se ylläpitää ja edistää kykyä selvittää erilaisista äkkitilanteista. Kun ei ota ylimääräisiä riskejä, voidaan ehkäistä työtapaturmia. Tämä kampanja muistuttaa meitä kaikkia näistä tärkeistä asioista. Sen järjestää tapaturmien ehkäisyverkosto, ja sitä koordinoi Suomen Punainen Risti.

Arvoisa puhemies! Henkilöiden fyysinen ja henkinen hyvinvointi työpaikoilla on myös tärkeää, ja työympäristön on tuettava hyvinvointia. Nostan tässä esiin myös muita työpaikalla havaittuja ongelmia, jotka voivat aiheuttaa työntekijän sairastumista. Niitä ovat esimerkiksi työpaikkakiusaaminen, johon on puututtava oikea-aikaisesti.

Kun työympäristö on turvallinen, silloin työtä on hyvä tehdä. Jokainen kuolema, mikä työtapaturmassa tapahtuu, on liikaa. Ne ovat yksinkertaisesti järkyttäviä. Työpaikoilla toimii luottamusmiehiä, työsuojeluvaltuutettuja, luottamusvaltuutettuja. On tärkeää, että kaikki pidämme silmät ja korvat auki ja puutumme tilanteisiin, missä huomaamme mahdollisia riskejä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

17.18 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää edustaja Juvosta erittäin hyvästä puheenvuorosta ja hyvistä huomioista tämän asian ympärillä, jossa on kyse siis työpaikkaonnettomuuksien tutkinnasta.

Tässä kun keskustelua kuuntelin, tämä koskee siis myös maataloudessa tapahtuvia, joihin liittyen edustaja Räsänen hyvin otti esille sen, että siellä toimitaan usein useammassa sukupolvessa ja ollaan vielä auttamassa uutta sukupolvea. Silloin näiden työtapaturmien riski, niin kuin Räsänen siviiliammatiltaan lääkärinä hyvin tietää, kasvaa.

Edustaja Juvonen toi esille määriä, joissa näkyvät ennen muuta nämä kaatumistapaturmat ja työmatkojen lisääntyneet tapaturmat. Tämä on meidän yhteinen haasteemme, miten pystymme tähän vastaamaan.

Mutta erityisesti se, minkä halusin tähän keskusteluun itse tuoda mukaan, on se, että aina tapahtuneista tapaturmista pitäisi pystyä oppimaan, eli meillä pitäisi olla paremmat järjestelmät siihen, millä tavalla voisimme toimia, kun työtapaturma on sattunut, miten voisimme siitä ottaa opiksi, miten voitaisiin kehittää esimerkiksi prosesseja omalla työpaikalla, teollisuudessa, maataloudessa tai vaikkapa toimistossa, että niitä vastaavia tapaturmia ei enää sattuisi.

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

On hyvä, että tämä asia on edennyt sosiaali- ja terveysvaliokunnasta reippaasti ja yksimielisesti.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 172/2024 vp sisältyvien 1.—9. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 166/2024 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 15/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Elo, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.20 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä mahdollistetaan droonien käyttö vieraslajien torjunnan tehostamiseksi. Tämä esitys on sinänsä kannatettava, sillä lämpökameralla varustetut droonit ovat osoittautuneet tehokkaaksi tavaksi löytää erityisesti ruovikossa piilottelevia supikoiria, jotka ovat merkittävä uhka luonnon monimuotoisuudelle, erityisesti tärkeillä lintujen pesimäalueilla ja saaristossa. Supikoirien poistaminen parantaa kiistatta pesivien lintujen määrää saaristoalueilla, joilla osa linnuista jättää pesimättä havaittuaan nisäkäspedon läsnäolon. Samalla droonit voivat kuitenkin johtaa lintujen tahattomaan häirintään, aiheuttaa pesintöjen tuhoutumista ja vaikeuttaa lintujen valmistautumista muuttomatkalle.

Valiokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa nostettiin esiin, että droonien käyttöä ei nykyisellään ole lainsäädännössä rajattu ja se aiheuttaa useita ongelmia. Tilanne tässä tosiaan on se, että lainsäädäntö ei ole pysynyt mukana tekniikan kehittämisessä. On todennäköistä, että toiminta laajenee, mikäli droonien käyttöä ei rajoiteta. Tämä tilanne on myös valvonnalle vaikea ja entistä epäselvempi nyt, kun droonien käyttöä laajennetaan vieraslajipynttiin. Lainsäädäntöä tulisi pikemminkin nyt ajantasaistaa, ja esimerkiksi BirdLife Suomi on tehnyt ympäristöministeriölle aloitteen, että ministeriö ryhtyisi toimiin droonien lennättämisen kieltämiseksi linnuille tärkeillä alueilla ilmailulain perusteiden mukaisesti. Se ei tosiaan suoraan tämän lainsäädännön piiriin kuulunut, mutta tästä käytiin laajaa keskustelua myös siltä osin, miten metsästyksessä drooneja voi käyttää. Se rajanveto siellä voi tulla nyt epäselvemmäksi, kun tässä vieraslajipyynnissä sitä laajennetaan.

Valiokunnalle antamassaan lausunnossa myös Poliisihallitus piti tätä esitystä sinänsä perusteltuna mutta piti keskeisenä heikkoutena sitä, että vieraslajipyynnin varjolla saatetaan jäljittää riistaeläimiä pyyntitarkoituksessa, mikä taas on metsästyslaissa

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

kiellettyä. Poliisin näkökulmasta ongelmaksi muodostuu tässä tosiaan sitten droonien käytön valvonta.

Koska tämä valvontapuoli nyt jäi sitten tässä mietinnössä vaille ansaitsemaansa huomiota kuten myöskin laajempi droonien sääntelyn tarve, niin sitten päädyimme valiokunnassa tekemään tästä vastalauseen ja lausumaesityksen. Eli teen tässä nyt sitten mietinnön vastalauseen mukaisen lausumaesityksen, jonka mukaan ”eduskunta edellyttää, että lain toimivuutta ja vaikutuksia, mukaan lukien valvonnan tarve, seurataan lain voimaantulon jälkeen ja ryhdytään tarvittaessa korjaaviin toimiin väärinkäytösten estämiseksi”.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

17.23 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä halutaan tosiaan mahdollistaa droonien käyttö vieraslajinisäkkäiden pyynnissä. Esitys on sinällään kannatettava, koska esimerkiksi supikoira on merkittävä uhka luonnon monimuotoisuudelle saaristossa ja droonit ovat osoittautuneet tehokkaaksi välineeksi niiden löytämiseksi.

Esityksen keskeinen heikkous, niin kuin edustaja Elo täällä toi jo esille, on kuitenkin se, että vieraslajipyynnin varjolla saatetaan alkaa jäljittämään myös riistaeläimiä pyyntitarkoituksessa, mikä on metsästyslaissa kiellettyä. Ongelmaksi muodostuu droonien käytön valvonta. Tätä alleviivasi erityisesti Poliisihallitus maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa. Hallituksen olisi pitänyt huomioida paremmin lakimuutoksen valvontaan liittyvät näkökohdat ja tarpeet. Sen sijaan hallituksen esityksessä luotetaan, jälleen kerran, puhtaasti metsästäjien omaan sosiaaliseen kontrolliin ja itsesääntelyyn, kuten usein on mitä ilmeisimmin myös salametsästyksen osalta, ja tämä on melko absurdia.

Droonien käytön sallivan lakimuutoksen toimivuutta ja vaikutuksia sekä valvonnan tarvetta tulee ehdottomasti seurata ja arvioida tulevaisuudessa tarvittaessa uudelleen.

Kannatankin edustaja Elon tekemää esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

17.25 Janne Jukkola kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetun lain muuttamiseksi on tärkeä ja perusteltu askel luonnon suojelemiseksi ja vieraslajien torjumiseksi. Droonien käyttö supikoirien ja muiden vieraslajinisäkkäiden pyynnissä on osoittautunut tehokkaaksi ja järkeväksi ratkaisuksi erityisesti saaristo- ja ruovikkoalueilla, joihin perinteiset pyyntitavat eivät niin helposti yllä.

Droonien käyttöä ohjaavat tarkat säännöt, kuten metsästyslain ja luonnonsuojelulain määräykset, jotka varmistavat, ettei haittaa aiheudu muille eläimille. Valvontaan liittyvät haasteet on huomioitu, ja esitys tarjoaa riittävät työkalut väärinkäytösten estämiseen. Lentokorkeuden ohjeistus ja toiminnan kohdentaminen vieraslajiesiintymiin takaavat, että torjunta on tehokasta mutta ympäristöä kunnioittavaa.

Esitys auttaa torjumaan vieraslajeja ja suojelemaan luonnon monimuotoisuutta vastuullisesti ja käytännönläheisesti. Sen hyväksyminen tukee tavoitetta pitää Suomen luonto elinvoimaisena ja auttaa säilyttämään sen herkkyyden myös tuleville sukupolville.

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari, olkaa hyvä.

17.26 Teemu Kinnari kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajat ja kokousta seuraavat! Käsittelyssämme oleva hallituksen esitys vieraslajien muuttamiseksi on merkittävä askel luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa ja haitallisten vieraslajien, erityisesti supikoiran, tehokkaammassa torjunnassa. Esityksen keskeinen elementti, kuten on kuultu, on miehittämättömien ilma-alusten eli droonien käytön salliminen vieraslajinisäkkäiden havainnointiin. Droonit mahdollistavat tehokkaan ja tarkan kohdennetun havainnoinnin vaikeapääsyisissä elinympäristöissä, kuten saaristoalueilla ja ruovikoissa. Ahvenanmaalla ja Helmi-ohjelman vieraspetohankkeessa saadut kokemukset osoittavat, että droonit voivat parantaa torjunnan kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta merkittävästi.

Haluan tässä samalla kuitenkin tuoda esiin näkemyksiä esitetystä vastalauseesta.

Vastalauseessa viitataan näkemykseen, jonka mukaan droonien käytön valvonta voisi olla ongelmallista ja että vieraslajipyynnin varjolla saatettaisiin jäljittää myös riistaeläimiä. Tämä huoli on tärkeä huomioida, mutta hallituksen esitys sisältää jo useita suojatoimia ja valvontaa ohjaavia linjauksia. Metsästäjät ovat jo nykyisin toki velvoitettuja tunnistamaan metsästettävän eläimen, eikä tämä vastuu poistu droonien käytön myötä. Myös luonnonsuojelulaki ja metsästyslain määräykset pysyvät voimassa, mikä estää tahattomat rikkomukset. Korostan vielä, että drooneja käytetään vain vieraslajien havainnointiin. Esityksen valmistelussa on kiinnitetty huomiota näihin huoliin, ja lainsäädäntö sekä ohjeistus varmistavat, että toiminta tapahtuu vastuullisesti.

Arvoisa puhemies! On myös syytä muistaa, että nykyään käytössä olevat menetelmät, kuten loukut ja pyydykset, vaativat valvontaa. Droonien käyttöä koskevat erityisrajoitukset, kuten ilmoitusvelvollisuus tai alueelliset rajoitukset, voisivat puolestaan muodostaa tarpeettoman byrokratialoukun, joka käytännössä heikentäisi torjunnan tehokkuutta. Metsästyksen valvonta voi perustua nykyisiin rakenteisiin ja luottamukseen metsästäjien ammattitaidosta.

Vastalauseessa ehdotetaan, että droonien käyttö voitaisiin rajata tietyille alueille, esimerkiksi saaristoon. Tämä kuitenkin vesittäisi esityksen keskeisen tarkoituksen: vieraslajien torjunnan laajamittaisen tehostamisen. Vieraslajit, kuten supikoira ja mahdollisesti tulevaisuudessa Suomeen leviävä pesukarhu, eivät noudata kuntarajoja tai hallinnollisia alueita. Tehokas torjunta vaatii joustavuutta toiminnan toteuttamisessa kaikilla alueilla, joilla vieraslajit aiheuttavat haittaa. Saariston ulkopuolella on myös monia herkkiä luontoalueita, jotka hyötyisivät droonien käytöstä vieraslajitorjunnassa.

Vastalause korostaa lintujen häiriintymistä droonien käytön yhteydessä. On kuitenkin tärkeää huomata, että jo nykyisin luonnonsuojelulaki kieltää rauhoitettujen lajien häiritsemisen, ja hallituksen esitys ei tätä muuta. Tutkimusten mukaan drooni ei aiheuta merkittävää häiriötä linnustolle, kun sitä lennätetään riittävän korkealla, noin 57 metrin korkeudessa, kuten ehdotetussa mallissa. Käyttöä voidaan ohjeistaa tarkemmin, jotta häirintä minimoidaan, mutta lisärajoitukset olisivat tarpeettomia.

Arvoisa puhemies! On selvää, että droonien hyödyntämistä koskeva lainsäädäntö kehittyi yhä, mutta tämä asia ei saa olla este sille, että vieraslajien torjuntaan otetaan käyttöön tehokkaita ja moderneja välineitä. Vastalauseessa esitetyt huolet liittyvät pitkälti valvonnan ja luonnonsuojelun kysymyksiin, mutta nämä on jo huomioitu hallituksen

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

esityksessä ja nykyisessä lainsäädännössä. Lisärajoitukset, kuten ilmoitusvelvollisuus tai alueelliset kiellot, lisäävät turhaa byrokratiaa ja heikentäisivät tehokkuutta.

Ja näin lopuksi, muistutan meitä kaikkia siitä, mikä on tämän lainmuutoksen tavoite: suojella Suomen luontoa ja sen monimuotoisuutta haitallisilta vieraslajeilta. Tämä on hyvä päämäärä, ja tähän on helppo yhtyä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.31 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Haluan tässä vielä tarkentaa, kun edustaja Kinnari sinänsä hyvin tässä perusteli tämän hallituksen esityksen perusteita ja otti kantaa vastalauseen tekstiin kirjattuihin huoliin, joita asiantuntijalausunnoissa nostettiin maa- ja metsätalousvaliokunnassa esiin. Kuten omassakin puheenvuorossani totesin, valiokunnassa paljon keskusteltiin myös yleisesti droonien lennättämisen ongelmista ja siitä, että kuka tahansa voi niitä vaikka arvokkaalla lintualueella lennättää, kun sitä ei ole sillä tavalla säännelty. Se ei suoraan liittynyt tähän lakiesitykseen.

Ja jottei jäisi epäselvää, niin tällä vastalauseellahan ei itse tätä esitystä vastustettu, vaan tässä on lausuma, jolla halutaan nimenomaan sitä, että pystyttäisiin tämän lain toimeenpanoa seuraamaan ja toimivuutta ja vaikutuksia arvioimaan ja tarpeen tullessa sitten ryhtymään korjaaviin toimenpiteisiin. Mutta itse tästä asiasta emme olleet kuitenkaan valiokunnassa eri mieltä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Kinnari, olkaa hyvä.

17.32 **Teemu Kinnari kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos, edustaja Elo, tarkennuksesta. Uskon näin, että kun tämä laki käytännössä tulee voimaan — kun tämä käytäntö alkaa — niin kyllä sitä valvotaan. Metsästäjät itsessään valvovat, ja koska tämä toiminta on myös näkyvää pyyntiä, semminkin kuin se tapahtuu niillä rannikkoruovikkoalueilla, missä se ensisijainen tarve on, niin uskon kyllä, että tämä valvonta on tehokasta. Jos osoittautuu, että tässä on merkittäviä epäkohtia, niin varmasti on valmiutta tarkentaa sitä asiaa. Mutta olen luottavainen ja sinällään itsekin metsästäjänä uskon hyvään metsästyskulttuuriin ja tapojen noudattamiseen. Näillä ohjeistuksella, mitkä nyt ovat, uskon, että päästään hyvään lopputulokseen.

Kiitos näistä huomioista ja tarkennuksista.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 103/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 10/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

Keskustelu

17.33 **Pinja Perholehto sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kuten ensimmäisessä käsittelyssä pidemmin perustelin ja kävin läpi, tähän hallituksen esitykseen sisältyy useampia ongelmia, lähtökohtaisesti jo se, että tämä jätealan lainsäädäntö on pirstottu osiksi, joten näin ollen esitän vielä nyt tässä kakkoskäsittelyssä, että lakiehdotus hylätään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm. Edustaja Furuholm on poissa. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

17.34 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Todellakin tästä jätelaista keskusteltiin laajemmin jo viime viikolla, ja valitettavasti nämä muutokset, joita tähän nyt tehdään, eivät ole sellaisia, joista vihreä ryhmäkään katsoo, että niitä tässä vaiheessa kannattaisi tehdä, ja siksi kannatan tuota edustaja Perholehdon tekemää hylkäysesitystä.

Olisi tärkeää, että jätelakia katsottaisiin kokonaisuutena. Se, että tuodaan tällainen yksi pieni pala kerrallaan, sumentaa sitä kokonaiskuvaa. Jos mietitään, mitä meidän pitäisi jätelain uudistamisessa tehdä, niin meidän pitäisi nimenomaisesti keksiä ja kehittää niitä keinoja, joilla me voimme kierrätysastetta parantaa ja sitä kautta edistää kiertotaloutta, mutta valitettavasti tämä esitys ei tätä asiaa kyllä nyt vie lainkaan eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

17.35 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Täytyy jo etukäteen myöntää, että tämän alan suurin asiantuntija en ole, mutta muistan aina, että kun tulin mukaan kunta- ja ympäristöpolitiikkaan, niin ensimmäinen neuvo, jonka vähän varttuneemmalta kollegalta sain, liittyi siihen, että koskaan ei kannata omia käsiään sotkea roskapussiin. Tämä liittyy siihen, että tämä keskustelu jätelain ympärillä jokaisessa kunnassa — ja jokainen kuntapäättäjä sen varmaan tietää — on ollut ikuisuuskielinen. Aina kun kysytään siitä, kuka vastaa kansalaisen roskapussin viemisestä loppusijoituspaikkaan, meni se sitten kierrätettäväksi tai jonnekin muualle, niin siitä syntyy kohtuullisen vilkas poliittinen keskustelu eri puolilla Suomea, ja tähän on näkynyt myös valtakunnanpolitiikassa. Sellaista vaalikautta ei taida olla, jolloin kulloinenkin hallitus ei ole jätelakia muuttanut joltakin osin. Tähän kysymykseen minusta kehkeytyy ehkä tämänkin hallituksen esityksessä se suurin kritiikki, että kun jälleen lähdetään näitä jätelain vastuita nyt sitten muuttamaan kohtuullisen pienen ajan jälkeen siitä, kun edellisen kerran on vastuita muutettu, niin en pidä sitä tämän kokonaisuuden kannalta järkevänä enkä sen kannalta järkevänä, että tätä asiakokonaisuutta eli jätteen kierrätystä, koko kiertotaloutta kyettäisiin yhteiskunnassa systemaattisesti ja pitkäjänteisesti kehittämään. Tässä omassa puheenvuorossani haluan kyllä yhtyä niihin huomioihin, jotka edellä edustaja Mikkonen myös kävi hyvin lävitse.

Arvoisa puhemies! Se konkreettinen muutoshan, joka tässä esityksessä tehdään, liittyy todella nyt näiden tiettyjen sote-kiinteistöjen jätteen osalta siihen, että jatkossa nämä kiinteistöjen omistajat — ovat ne sitten hyvinvointialueita tai muita toimijoita, jotka ovat näiden jätteen haltijoita — vastaavat niiden kierrätyksestä, ja kunnan vastuuta tässä rajataan pois. Niin kuin noista valiokunnankin saamista lausunnoista voi hyvin lukea, tätä kokonaisuutta, tätä esitystä, on vahvasti varsinkin kuntatoimijoiden puolelta vastustettu. Yhdyn kyllä siihen kritiikkiin, koska nimenomaisesti tämä kyllä hankaloittaa nyt tämän

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

koko jätehuollon strategista kehittämistä siihen suuntaan, että myös kiertotalouden tavoitteet yhteiskunnassamme toteutuvat.

Senpä takia päädyn siihen, että vaikka jo alussa totesin, että koskaan ei pitäisi omia käsiään roskapussiin liata, koska siinä aina syntyy varmasti jotain uuttakin likaa, niin yhdyn kyllä niihin vastalauseissa esitettyihin näkemyksiin, jotka tässä salissa on jo tämän lain ensimmäisessäkin käsittelyssä tuotu ilmi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

17.38 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on tämä jätelain muuttaminen, ja tämän lakimuutoksen seurauksena siis kuntien vastuu jätehuollosta pienenee ja asukkaiden yhdenvertaisuus vaarantuu, kun kunnan jätehuoltopalveluiden piiristä rajataan jatkossa sote-palveluyksiköissä asuvat asiakkaat ja asukkaat pois. Tämä johtaa siihen, että osa kunnan asukkaista olisi kunnallisen jätehuollon piirissä ja osa markkinaehtoisen jätehuollon piirissä, mikä asettaa kuntalaiset eriarvoiseen asemaan asuinpaikan perusteella.

Lausuntokierroksella monet tahot, erityisesti kuntakentän edustajat, ovat todenneet, ettei nykyisen jätelain soveltamisessa ole ollut tulkintaepäselvyyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon osalta ja on epäselvää, mitä ongelmaa tällä lakimuutoksella pyritään nyt ratkaisemaan. Sen sijaan ehdotetut muutokset voivat lisätä tulkintaepäselvyyksiä vastuunjaossa yksityisten ja julkisten toimijoiden välillä. Kunnat ovat hoitaneet asumisen jätehuollon vastuullisesti ja tehokkaasti jo pitkään. Jätehuollon järjestämisen olisi tarkoituksenmukaista säilyä nykyisen laajuisena kunnan vastuulla, jotta asukkaille voidaan tarjota tasavertaiset ja laadukkaat palvelut.

Täällä tuli jo hylkiesitys, jota on kannatettu, niin en sitä erikseen sitten enää kannata. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

17.39 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Ehdin jo perumaan puheenvuoron, kun huolestuin siitä, että kai esitystä on kannatettu, mutta sitten sain tässä varmistuksen, että on kannatettu. Ja tässä ehkä varmuuden vuoksi vielä historiankirjoihin: kyllä minäkin tätä kannatan, vaikka ensimmäisessä puheenvuorossani en varmaan tätä näin selkeästi todennut.

Mutta kun nyt tässä kerran nousin pystyyn, niin on ehkä vielä paikallaan todeta tämä huomio — itse asiassa liittyen tuohon, mitä edustaja Asell hyvin kävi lävitse, ja kun itsekin tuota valiokunnan mietintöä tuossa luin — että nyt kun näitä kunnan vastuita rajataan, niin todella siinä syntyy tilanne, että kaikki kunnan asukkaat eivät ole enää tasa-arvoisessa asemassa. Tähänhän myös lausunnonantajat ovat puuttuneet ja tästä kritiikkiä antaneet. Siltäkin osin olisi ollut varmasti järkevämpää lähteä liikkeelle tämänkin hallituksen toimesta siitä ajatuksesta, että jos muutoksia tuodaan, niin toivottavasti ne muutokset olisivat enemmänkin kokonaisvaltaisia eivätkä näitä pistemuutoksia, joita tässä nyt tehdään. Senpä takia ajattelisin juuri niin kuin itse asiassa tässä vastalauseessa on todettu, että kun hallitukselta on joka tapauksessa tarkoitus tulla tähän kiertotalouden edistämiseen liittyviä esityksiä enemmänkin, niin olisi tämä asia ratkaistu vasta sitten siinä yhteydessä,

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

mikäli tällaisia muutoksia halutaan tehdä. Luultavasti ne osuisivat paremmin maaliinsa, kun ne olisivat osa kokonaisuutta eivätkä näin yksittäisiä pistemäisiä muutoksia.

Keskustelu päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Koska keskustelun kuluessa on tehty kannatettu hylkäsesitys, asian käsittely keskeytetään.

Asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi merituulivoimasta talousvyöhykkeellä ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 147/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.41 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi merituulivoimaloista talousvyöhykkeellä on vain yksi osa meidän energiapalettia. Sinänsä meidän on aina muistettava tässä iso kuva Suomen energiahuollosta, ja tämäkin osaltaan täydentää sitä.

Ensinnäkin meidän pitäisi tässä huomata, että energiajärjestelmää pitäisi leimata ainakin kolme keskeistä asiaa tulevaisuudessa: omavaraisuus, puhtaus ja monipuolisuus. Näillä tavoin saamme tuotettua edullisesti sähköä Suomessa. Parasta varautumista on riittävä ja monipuolinen oma tuotanto, ja siinä pitää olla palettina ydinvoimaa, biovoimaa, biokaasua, yhteistuotantoa, vettä, tuulta, aurinkoa ja niin edelleen. Eli meidän pitää tehdä tätä monipuolisella paletilla, ja toivottavasti tähän palettiin tulee myös vety aikanaan.

Myös puhtaus on arvokas asia. Tässä yhteydessä tämä puhtaus tulee tuulivoiman osalta, ja se mahdollisuus tässä on, että me teemme sitä tuulella. Monipuolisuus auttaa myös siinä, että me emme ole yhdessä energiatuotantolähteessä kiinni vaan meillä on koko paletti käytössä myöskin vaihtelutilanteissa, ja kun energiankulutus muuttuu paljon, niin tätä voidaan hyödyntää todella paljon.

Toinen kokonaisuus, joka tähän liittyy nyt, kun tuulivoima kasvaa: säätövoiman ja jouston riittävyys eri kulutuksenvaihtelutilanteissa. Mitä enemmän me olemme luonnonvoimien armoilla — tuuli ja aurinko, joiden tuotantokyky vaihtelee sään mukaan — sitä enemmän me tarvitaan säätövoimaa ja joustoa siinä kulutuksessa. Siinä mielessä meidän pitää huomata tämä ulottuvuus tässä aina, että me saamme tuulivoimaa silloin, kun tuulee, mutta sitten, kun ei tuule, meillä pitää olla säätövoimaa, ja sen takia tätä monipuolista energiapalettia pitää tehdä.

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

Kolmas asia, joka tässä on huomioitava, on Suomen kantaverkon siirtokyky maan sisällä maan eri osien välillä ja sitten — tärkeätä — Pohjoismaiden ja Viron kanssa. Eli me ollaan tätä pohjoismaista sähkömarkkinaa, ja silloin kantaverkon toimitus- ja siirtokyky on ihan oleellinen asia. Sen vuoksi kantaverkkoa on nyt rakennettu vuodesta 2010 lähtien kohtuullisen paljon, ja nyt sitä pitää rakentaa vielä enemmän, niin että on sitä kapasiteettia tehdä jatkossa tätä siirtoa maan sisällä.

Neljäs asia, joka tässä pitää huomioida, on se, että kun me ollaan tällainen pohjoismainen markkina, niin Pohjoismaiden sähköverkon toimivuus on tässä pidettävällä. Me olemme osa sitä kokonaisuutta, ja siinä mielessä nämä on huomioitava. Vaikka me nyt saamme merituulivoimalla mahdollistettua tuulivoiman rakentamista lisää, merituulivoimaloitten osalta meidän pitää miettiä myös sitä, miten Itä-Suomessa ja muilla alueilla sitä voidaan tehdä enemmän. Nimittäin jos arvioidaan, että meidän kulutus kylmimpänä talvipäivänä on käytännössä noin 15 000 megawattia, josta kotimaassa tällä hetkellä tuotetaan vajaa 12 000 megawattia ja sitten Virosta ja Ruotsista tuodaan se loppu, noin 3 000, niin omaa kapasiteettia ei ole vielä riittävästi, ja tässä mielessä tämä tuulivoima on erittäin hyvä vaihtoehto.

Tämä on pitkäjänteistä toimintaa — pitää tarkastella 10—20 vuoden periodilla — mutta tämä on myös erittäin pääomavaltaista toimintaa. Sen takia tällainen suunnitelmallisuus tässä on tärkeätä. Tämä on yksi tärkeä palanen, ja toivon, että tämä menestyy.

Tämä on ollut yksimielinen myös tuolla talousvaliokunnassa. Toivon, että tämä etenee tällä esitetyllä tavalla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.46 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Merituulivoima edustaa tulevaisuuden energiaratkaisua, jonka potentiaali puhtaan sähköntuotannon vahvistajana on merkittävä.

Hallituksen esitys, joka selkeyttää merituulivoiman sääntelyä talousvyöhykkeellä, on merkittävä edistysaskel. Sääntelymallin kehittäminen osoittaa, että meillä on halu ja kyky toimia pitkäjänteisesti energiapolitiikassa. Tämä lakimuutos tuo kaivattua selkeyttä niin elinkeinoelämälle kuin viranomaisille. On erityisen tärkeää nostaa esiin, että turvallisuuskäsitteet on otettu huolellisesti huomioon lakiesityksen valmistelussa. Merituulivoiman käyttöönotto tuo mukanaan uusia haasteita mutta myös merkittäviä mahdollisuuksia.

Talousvaliokunnan huomio kansalliseen turvallisuuteen kertoo vastuullisesta lähestymistavasta. Merituulipuistojen sijoittuminen ei esimerkiksi saa vaarantaa merenkulun kriittisiä järjestelmiä, kuten tutkajärjestelmiä tai viestintäverkkoja, jotka ovat olennaisia niin siviili- kuin puolustustarkoituksessa. Samalla huoltovarmuus, joka on yksi yhteiskuntamme kivijaloista, vahvistuu tämän lainsäädännön myötä. Merituulivoimahankkeet luovat uudenlaista riippumattomuutta energiantuotannossa ja tekevät sähköverkostamme kestävämmän. On selvää, että energiahuollon turvaaminen on tärkeämpää kuin koskaan maailmantilanteessa aikaisemmin maailmantilanteen epävakauden vuoksi.

Tämä lakimuutos edistää myös maanpuolustuksen tarpeita ja energiainvestointien yhteensovittamista. Merialueiden suunnittelu varmistaa, että hankkeet toteutuvat ilman,

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

että ne heikentävät puolustuksellista toimintakykyämme. On tärkeää, että Puolustusvoimien näkemykset huomioidaan alusta asti suunnitteluprosessissa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys merituulivoiman sääntelyn selkeyttämisestä on esimerkki siitä, kuinka voimme yhdistää taloudelliset tavoitteet, energiapolitiikan ja kansallisen turvallisuuden. Tämä lakimuutos avaa tietä investoinneille ja varmistaa, että ne toteutuvat turvallisesti ja yhteiskunnan kokonaisuus huomioiden. Näin rakennamme energiamme tulevaisuutta ja turvallisempaa ja vakaampaa Suomea. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

17.50 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Edustajat Lyly ja Hänninen pitivät ansiokkaat, laajaa sisältöä sisältävät puheenvuorot tuossa edellä, joten lyhyesti vain muutama sananen aiheeseen — äänenikään ei varmasti tänään riittäisi pidempään puheeseen, niin pidetään lyhyenä.

On hyvä, että valiokunta sai yksimielisen mietinnön nyt käsittelyssä olevasta laista, merituulivoimasta talousvyöhykkeellä. Laki on tarpeen, ja useampi toimija on odottanut tämän lain valmistumista, koska hankkeita on vireillä. Esitänkin kiitokseni talousvaliokunnan puheenjohtajalle, edustaja Puistolle, sekä valiokunnan jäsenille rakentavasta valiokuntaprosessista. Suomessa oleva teollisuus ja sen uudistuminen tarvitsevat valtavan määrän puhtaasti tuotettua energiaa, jota merituulivoima nimenomaan on. Merituulivoiman lisääminen on yksi askel lähemmäs muun muassa vetäytösinvestointien mahdollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Puhtaan energian hankkeista käydään kovaa kilpailua, ja Suomen tulee pystyä tekemään ratkaisuja, jotka tukevat sitä, että olemme houkutteleva investointikohde tuulivoimalle. Tarvitsemme pitkäjänteistä teollisuuspolitiikkaa ja selkeää näkymää yli hallituskausien. Onneksi teollisuuspoliittinen strategia on juuri sopivasti valmistunut, ja toivon sen tukevan osaltaan sitä pitkää näkymää. On tärkeää edistää ennakoitavaa ja kannustavaa teollisuuden toimintaympäristöä sekä sujuvaa hankekehitystä ja rakentamista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

17.51 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Todellakin, niin kuin tässä edellä on tullut esille, tämä on tosi tärkeää lainsäädäntöä. Meillä on tällä hetkellä se tilanne, että meillä ei ole yhtään merituulipuistoa rakennettu tai luvitettu tuonne talousvyöhykkeelle, ja siksi on oleellista, että tässä vaiheessa saamme jo selkeät pelisäännöt tehtyä, kun kiinnostusta ja potentiaalia kuitenkin merituulivoimalle on aivan valtavasti.

Itse asiassa on arvioitu, että näistä vihreän siirtymän investoinneista nimenomaan merituulivoimalle voisi olla jopa noin sadan miljardin investoinnit tulossa. Nämä ovat siis jo julkisia investointeja, mitkä ovat olleet julkisuudessa. Toki se, mitkä niistä sitten toteutuvat, on toinen kysymys, mutta se kertoo siitä valtavasta potentiaalista. Siksi on tärkeitä, että nämä pelisäännöt ja lainsäädäntö luodaan näin jo tässä vaiheessa, koska nämä ovat pitkiä investointeja ja se varmuus tulee investoreilla olla.

Ympäristövaliokunnassa annoimme lausunnon tähän lainsäädäntöön liittyen, ja se oli myös yksimielinen, kuten tämä mietintökin. Minusta se kertoo hyvin siitä yhteisestä

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

tahdosta, mitä puhtaan energian edistämisessä meillä täällä on, ja siinä nähdään myös merituulivoiman rooli merkittävänä.

Ympäristövaliokunnassa tietysti nimenomaan korostettiin sitä, että tässä valinnassa täytyy ottaa myös ympäristövaikutukset huomioon. Sen takia valtioneuvoston rooli kilpailutuksen päätöksenteossa on perusteltu, koska nimenomaan siellä voidaan arvioida yhteiskunnan kokonaisuutta. Tietysti näkemyksemme mukaan olisi perusteltua, että myös erilaisia ympäristökriteereitä kilpailutuksessa painotettaisiin.

Me tiedämme aika vähän vielä merituulivoiman ympäristövaikutuksista, sen vaikutuksista vedenalaisen luonnon monimuotoisuuteen, vaikutuksista linnustojen muuttoreitteihin, merinisäkkäisiin, kalastoon ja sitä kautta kalastukseen, vaelluskaloihin ja niin edelleen. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että tätä tietopohjaa myös kehitetään. Olisi tärkeää, että näissä hankkeissa myös seuranta olisi siinä mukana, jotta saisimme tietoa sitten jatkossa myös enemmän.

On myös hyvä huomioida, että erilaisia merituulivoimahankkeita on aika laajasti sekä Suomen että Ruotsin puolella Pohjanmerellä. Siksi myös yhteisvaikutukset olisi tärkeää huomioida, kun mietitään sitä suunnittelua, mihin nämä puistot mahdollisesti sijoittuvat.

Kaiken kaikkiaan on erittäin tärkeää, että saamme tätä lainsäädäntöä eteenpäin. Se on tärkeä viesti myös potentiaalisille investoreille siitä, että me haluamme tänne merituulivoimaa. Se on tulevaisuudessa tärkeä osa meidän energiapalettia, mutta totta kai meidän täytyy varmistua myös siitä, että hankkeet ovat sellaisia, että ympäristövaikutukset jäävät mahdollisimman pieniksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

17.55 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tähän yksimieliseen talousvaliokunnan mietintöön ja itse koko hallituksen esitykseen voi kyllä yhtyä ja kannattaa tätä kokonaisuutta, jossa pyrimme nyt todella edistämään sitä, että Suomessakin jatkossa näitä merituulivoimainvestointeja lähtisi edistymään, ja pystymme täten nyt luomaan sellaiset pelisäännöt tuleville hankkeille, jotta toivon mukaan ne tulevaisuudessa myös lähtevät toteutumaan. Tämä on erityisen tärkeää siksi, että jos me ajattelemme Suomen tilannetta ja meidän talouden kilpailukykyä, tulevaisuuden menestystekijöitä, joiden pohjalle todella meidän kasvumme rakentuu, niin kyllähän tämä energiapäästötön, puhdas energia on yksi keskeinen kulmakivi tässä tarinassa. Senpä takia on erityisen tärkeää, että me pyrimme kaikilla toimilla, jotka meillä on käytössä, edistämään sellaista investointiympäristöä, että tänne myös nämä uudet energiainvestoinnit syntyvät. Siinä mielessä on tärkeää, että tätä laajasti myös eri lainsäädäntöjä muuttamalla tehdään.

Arvoisa puhemies! Kun ajattelemme vielä tätä taloudenkin isoa kuvaa, niin kyllä kohtuullisen selkeän käsityksen saamme siitä, että Suomella on muutamia kilpailukykytekijöitä, joilla me voimme oikeasti kilpailla isompiakin maita vastaan ja joiden päälle me voimme rakentaa tulevaisuuden kasvua. Totta kai osaaminen on yksi keskeisimmistä, se tarvitsee vahvistamista, mutta sitten kiistatta tämä energiakokonaisuus on sellainen, jossa Suomessa jo tälläkin hetkellä, kun vertaamme vaikka Euroopan muihin maihin, tilanne on hyvä. Tätä pitää entisestään parantaa, ja se oikeastaan vaatii kaksi asiaa. Totta kai sen, että nämä energian tuotannolliset investoinnit edistyvät, joista ehkä enemmän tässä puhutaan, mutta myös sitten ne hankkeet, jotka keskittyvät siihen, että varmistamme, että meillä ylipäätensä siirtoverkkokin on siinä kunnossa, että me pystymme

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

nämä uudet hankkeet myös kytkemään verkkoon ja sitä kautta saamaan virtaa liikkeelle. Mutta sitten se kolmas kokonaisuushan liittyy siihen, että tarvitsemme myös niitä hankkeita, jotka käyttävät tätä energiaa, koska yksikään energiantuottaja ei laita uutta hanketta pystyyn, ellei sille energialle ole käyttäjää. Senpä takia olisi toivottavaa, että myös muilla toimenpiteillä entisestään edistäisimme myös sitä, että siellä kulutuspuolella syntyy niitä investointeja, jotka myös tarvitsevat sitä puhdasta energiaa. Jos näissä kaikissa kolmessa kokonaisuudessa onnistumme, niin uskon, että sillä on merkittävä vaikutus myös meidän tulevaisuuden kasvulle, työllisyydelle ja sitä kautta koko Suomen hyvinvoinnille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

17.58 Sakari Puisto ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Asia on itse asiassa juuri niin kuin tässä edellä kuvattiin, että täytyy ikään kuin oikein synkronisoida tätä energian tuotantoa ja sitten toisaalta sitä kysyntäpuolta. Ja siinä on vähän semmoinen niin kuin pukkiihyppyilmiö käynnissä, että ne kummatkin pitää ajallisesti saada toimimaan yhteen ollakseen mahdollisimman kannattavia.

Vielä huomio, mikä tuli edustaja Mikkoselta: Me tosiaan kiinnitettiin huomiota tähän ympäristövaliokunnan lausuntoon ja käsiteltiin myös näitä erilaisia vaikutuksia meren käytön näkökulmasta. Ja se on ihan totta, että on sellaisia tutkimuksellisia kysymyksiä, mistä ei vielä ole niin paljon tietoa, mitä varmaan jatkossa tullaan saamaan, ja se liittyy näihin kasvi- ja eläinpopulaatioihin mutta myös merivirtauksiin ja esimerkiksi jään käyttäytymiseen ja niihin mahdollisiin vaikutuksiin, mitä sillä on esimerkiksi merenkulkuun. Mutta nämä asiat me ollaan otettu tähän mietintöön ihan hyvin mukaan.

Ja on hienoa kuulla varsin positiivisesta vireestä, mitä tulee Suomen osaamiseen, jossa myös tällä monipuolisella energiatuotannolla ja koko sillä energiaosaamisen ympäristöllä on hyvin tärkeä osa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 147/2024 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kautsityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain 1 ja 24 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 169/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 16/2024 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Mennään keskusteluun. Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

Keskustelu

18.00 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käsittelyssä luonnonmarjojen poimijoiden osalta niin sanottu marjanpoimijalaki, jos näin kiteyttäisi tätä. Nyt heti alussa täytyy sanoa se, että kun täällä salissa on oikealta puolelta aika useasti sanottu, että me kaikkia lakeja vastustamme täältä oppositiosta, [Juha Hänninen: Nyt ei sanota!] niin tätä lakia puollamme yksimielisesti, että nyt pankaa tämä merkille. Tämä on todella hyvä uudistus, ja siitä kiitos hallitukselle, että toi tämän lain tänne.

Tässä on ollut taustalla monia hyväksikäyttöepäilyjä. Täällä on selvästi käytetty hyväksi luonnonmarjanpoimijoiden tilaa. Heillä on ollut ongelmia ansioissa, on epäilty ihmiskauppaa, on tehty töitä ilman työsuhdetta ja vähimmäissuojaa, eli täällä on tällaisia taustoja. Tästä syystä myös turistiviisumit, Schengen-hakemusten vastaanotto Thaimaasta on keskeytetty 15.3. tänä vuonna, ja thaimaalaiset viranomaiset myös ovat olleet Suomeen yhteydessä.

Tässä on aika monia ongelmakohtia, ja tämä lakiesitys nyt vastaa niihin hyvin. Täydellinen tämä ei ole, mutta on tässä päästy askeleita eteenpäin. Henkilöt ovat jatkossa pääasiassa työsuhteisia kausityöntekijöitä, ja tämä on oleellinen osa. Tämä tekee sen, että riskien hallinta helpottuu, kun poimijat ovat kausityöntekijöinä suomalaisen työlainsäädännön piirissä, jolloin heille soveltuu muun muassa työsuhdetta, työturvallisuutta sekä työterveyshuoltoa koskeva lainsäädäntö, jonka noudattamista valvoo työsuojeluviranomainen.

Lisäksi soveltuvan yleissitovan työehtosopimuksen, eli maaseutuelinkeinojen työehtosopimuksen, säännökset tulevat noudatettavaksi. Nämä ovat niitä peruseriaatteita, jotka tässä luonnonmarjanpoimijoihin nyt sitten sovelletaan, ja tämä lähtökohtaisesti ratkaisee monia näistä tilanteista.

Kysymys jatkossa on, kuinka hyvin työsuojelupiirien resurssit ja työsuojeluvalvonnan resurssit huomioivat tämän. Mutta lähtökohtaisesti tällä on nytten korjattu se ongelma, joka on tässä syntynyt.

Toivottavasti Suomen metsistä marjat tulevat jatkossa sellaisilla työehdoilla ja sellaisilla säännöillä, että niitä voimme mieluusti sitten tältäkin osin nauttia. Ne ovat meille iso luonnonvara, mutta myöskin on oikeudenmukaista, että niitä poimimaan tulevat saavat niitä töitä tehdä suomalaisilla työehdoilla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.04 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen on oltava maa, jossa kenenkään ei tarvitse pelätä joutuvansa hyväksikäytön tai ihmiskaupan uhriksi. Tämä koskee myös ulkomaisia marjanpoimijoita, jotka ovat saapuneet auttamaan tärkeässä elinkeinossamme. Hallituksen esitys kausityölain muuttamisesta siirtää luonnonmarjapöiminnan työsuhteisen työn piiriin. Ulkolaiset marjanpoimijat saavat työsuhteiden kautta oikeudenmukaiset työehdot, vähimmäispalkan sekä suomalaisen työlainsäädännön turvan. Näillä muutoksilla varmistamme, että marjanpoimijat ovat tasavertaisessa asemassa muiden työntekijöiden kanssa. Tämä on paitsi oikein myös välttämätöntä marja-alan maineen ja tulevaisuuden kannalta.

Arvoisa puhemies! Marja-alalla on esiintynyt vakavia väärinkäytöksiä, joista pahimmillaan on puhuttu ihmiskauppana. Tämä ei ole vain yksittäisten yritysten ongelma,

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

se on koko alan maineeseen vaikuttava kysymys. Valitettavasti olemme nähneet, kuinka muutamat yritykset ovat heikentäneet myös rehellisesti toimivien yritysten asemaa. Tästä on päästävä eroon. Tämänkin lakiuudistuksen jälkeen on haasteita tällä alalla. Monet ulkomaiset poimijat ottavat suuria velkoja päästäkseen Suomeen, ja ulkomaalaisten rekrytointiyritysten verkostossa saattaa esiintyä ongelmia. Näihin emme tällä lainsäädännöllä voi suoraan puuttua. On tärkeää, että jatkossa kiinnitämme huomiota rekrytointin eettisyyteen ja siihen, että poimijoiden kokonaisturvallisuus varmistetaan kaikissa tilanteissa.

On selvää, että muutos lisää kustannuksia yrityksille. Työsuhteinen marjanpoiminta tarkoittaa, että yritysten on maksettava marjanpoimijoiden palkat ja niihin liittyvät sivukulut, kun aikaisemmin poimijat ovat kantaneet riskin jopa sadon määrästä. Tämä on kuitenkin välttämätön askel, sillä ihmisten hyväksikäytön lopettaminen ei saa olla neuvoteltavissa oleva asia. Vastuullisuus maksaa, mutta on oikein, että yritykset ottavat vastuun omasta toiminnastaan.

Arvoisa rouva puhemies! Suomi ei voi sallia hyväksikäyttöä, ei marjametsissä eikä missään muuallakaan. Nyt on meidän aikamme osoittaa, että olemme sitoutuneet parantamaan heikommassa asemassa olevien työntekijöiden oikeuksia ja turvaamaan inhimillisen kohtelun jokaiselle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen poissa. — Edustaja Räsänen.

18.07 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Täytyy heti alkuun todeta, että edustaja Hännisellä oli erittäin väkevä puheenvuoro. Ehkä harvoin näin täältä oppositiosta kuuluu, mutta yhdyn kaikkeen siihen, mitä edustaja totesi. Olen tottunut kyllä täällä salissa aikaisemminkin pitämään edustaja Hännisen puheenvuoroja erittäin painokkaina. Aina emme ehkä ihan sisällöstä ole olleet täysin samaa mieltä, mutta nyt voin todeta, että kaikkeen siihen, mitä tuolta totesitte, yhdyn täysin.

Ja kun nyt käsittelemme todella tätä valiokunnan yksimielistä mietintöä hallituksen esityksestä, jolla todella tätä marja-alan tilannetta parannetaan, niin tämän edistymiselle ja voimaansaattamiselle voi kyllä kaiken tuen antaa, jotta tätä tilannetta todella voidaan parantaa.

Ehkä se keskeisin asia, mikä on tässä, on se, että totta kai meidän pitää tehdä kaikkemme, että me pystymme aina auttamaan sitä heikompaa, tässä tapauksessa marjanpoimijaa, sekä ehkäisemään niitä väärinkäytöksiä ja suoranaista ihmiskauppaa ja muutenkin parantamaan alan mainetta. Mutta on myös se toinen huomio, että tällä nimenomaisella muutoksellakin huolehditaan siitä, että rehellinen toimija aina voittaa, että rehellinen toimija pärjääsi. Aina kun me puhumme harmaasta taloudesta tai suoranaista ihmiskaupasta, niin siinä on juuri se puoli, että se on paitsi inhimillisesti täysin kestävämpi ja väärin niitä ihmisiä kohtaan, jotka joutuvat tällaisen kohtelun kohteeksi, myös väärin heitä kohtaan, jotka toimivat pelisääntöjen mukaisesti. Tällä marja-alalla on juuri huomattu se, että on monia toimijoita, jotka tekevät asiat oikein, noudattavat kaikkia käytäntöjä, lainsäädäntöä, jämäptisti ja pyrkivät todella tulemaan toimeen rehellisellä toiminnalla, ja sitten on heitä, jotka ovat todella sanoneet piut paut kaikille säännöille ja syyllistyneet suorastaan ihmiskauppaan ja ovat sitten siinä samalla totta kai mustanneet koko alan maineen.

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

Sen takia on erittäin tärkeää, että me lainsäädäntöä muutamme, jotta me pystymme parantamaan marjanpoimijoiden asemaa, pystymme kehittämään lainsäädäntöä, ehkäisemään väärinkäytöksiä mutta myös korostamaan sitä, että rehelliselläkin toiminnalla voi pärjätä, ja voimme tätäkin kautta palauttaa suomalaistenkin uskoa tähän koko marjalaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela.

18.10 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto on jo pitkään ajanut marjanpoimijoiden oikeuksia vaatimalla muun muassa pakkoyrittäjyyden kitkemistä. Marjanpoimijoiden lisääminen tähän kausityölakiin tuo viimein työntekijän oikeudet marjanpoimijoille, ja se on erittäin hieno asia. Meidän eduskuntaryhmästämmme entinen kansanedustaja, nykyinen europarlamentaarikko Li Andersson ja edustaja Mai Kivelä ovat ehdottaneet täsmälleen tätä tässä lakiehdotuksessa esitettyä toimea omassa lakialoitteessaan maaliskuussa 2024, ja on erittäin hieno asia, että tämä asia nyt etenee.

On kuitenkin niin, että pelkästään tämä kausityölain muuttaminen ei riitä, sen lisäksi tarvitaan esimerkiksi työsuojeluviranomaisen resurssien turvaamista. Marjanpoimijat ja muut ulkomaalaistaustaiset maa- ja metsätalouden töissä toimivat ulkomaiset ihmiset ovat erityisen haavoittuvaisessa asemassa suomalaisilla työmarkkinoilla. Meillä on tiedossa lukuisia tapauksia, joissa ulkomaalaista työvoimaa on käytetty hyväksi, vaikka nämä ihmiset ovatkin olleet nimellisesti työsuhteissa. Ei ole siis iloa siitä, että säädetään laki, mikäli viranomaisilla ei ole todellisia mahdollisuuksia valvoa sitä, miten se laki toteutuu. Toki tämä esitys on myöskin meidän tavoitteidemme mukainen, mutta ajatteleimme myös, että pitäisi pystyä valvomaan paremmin, että oikeudet toteutuvat myös työntekijöillä. Tässä mietinnössähän tämä ongelma tästä valvonnasta on katettu lähinnä niin, että tarkkaillaan tilannetta, ja se ei yksin riitä, vaikka toki tämä laki onkin oikeaan suuntaan menevä ja erittäin kannatettava kokonaisuutena.

Viranomaisten resurssien ja valvontamahdollisuuksien lisäksi ajattelen, arvoisa puhemies, että tarvitsemme sellaisia työelämäkäytäntöjä, jotka varmistavat, että kieltä oppimattomien ja/tai muuten haavoittuvassa asemassa olevien työntekijöiden asema vahvistuu ja se on työmarkkinoilla vahva ja hyvä. Yksi tällainen esitys voisi olla ammattiliittojen joukkokanneoikeus, joka olisi työelämäparannus ja myöskin tässä hallituksen työelämäheikennysten keskellä yksi sellainen asia, jolla voitaisiin kehittää työelämää työntekijöiden näkökulmasta paremmaksi.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 169/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 114/2024 vp

Toimenpidealoite TPA 10/2023 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpideoitteesta. — Keskustelu alkaa. Edustaja Siponen poissa, edustaja Strandman poissa, edustaja Seppänen poissa. — Edustaja Koskela paikalla. Olkaa hyvä.

Keskustelu

18.13 Minja Koskela vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Hieman hassulta tuntuu puhua täällä tyhjässä salissa yksin, mutta koen tärkeäksi näin entisenä opettajanakin sanoa muutaman sanan tästä oppimisen tuen uudistamisesta perusopetuksessa, koska tämä on minusta lähtökohtaisesti erittäin hieno asia ja ymmärrän nämä haasteet, joita tähän on liittynyt. Tämä oppimisen tuen uudistaminen perusopetuksessa on yksi tämän vaalikauden tärkeimmistä koulutuspoliittisista uudistuksista, ja siitä voi hallitusta nyt kiittää. Monesta asiasta en kiitä, mutta tästä kiitän, ja tähän on myös allokoitu sata miljoonaa euroa, mikä on hieno asia.

Tämä valmistelu aloitettiin jo opetusministeri Li Anderssonin kaudella viime hallituskaudella. Silloin todella vasemmistoliittolaisen opetusministerin johdolla aloitettiin selvitystyö tämän oppimisen tuen uudistamiseksi. Nyt hyväksytyssä uudistuksessa nämä juuret ovat viime hallituskauden kehittämistyössä ja siinä nousseissa ehdotuksissa, joten on tosi hyvä, että tämä asia etenee tällä hallituskaudella, ja siitä kiitos.

Arvoisa puhemies! Nyt kun on tarkoituksena yhdistää ja yhtenäistää tätä oppimisen tukea valtakunnalliseksi, niin tämän vuoksi vuonna 2010 luodusta kolmiportaisesta tuesta luovutaan ja sen tilalle tulee sitten lakiin säännökset ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja sen lisäksi oppilaskohtaisista tukitoimista. Tämä selkeyttää tätä kokonaisuutta, missä tämän kolmiportaisen tuen yleinen ja tehostettu tuki on koettu kouluissa vähän epäselväksi. Nyt kun tämä jaetaan tavallaan kahteen osaan, niin nämä ryhmäkohtaiset tukimuodot eli yleinen tukiopetus, opetuskielen tukiopetus ja erityisopettajan antama tukiopetus annettaisiin muun opetuksen yhteydessä. Sitten jos nämä ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät ole riittäviä, niin lapset ja nuoret saavat oppilaskohtaisia tukitoimia. Tämä kuulostaa järkevältä ja hyvältä tavalta yhtenäistää tätä kokonaisuutta.

Iso asia on sekin, että nyt kun säädetään tarkemmin siitä, miten perusopetuksen opetusryhmä muodostetaan, kun ryhmässä on oppimisen tukea tarvitsevia lapsia, niin se selkeyttää myös sitä opettajan työtä siellä arjessa.

Sitten minä sanoisin vielä sen, että aivan olennainen osa tätä uudistusta on se, että erityisopettajien koulutusmääriä lisätään. Vaikka tämä uudistus on todella hyvä kokonaisuudessaan, niin tähän liittyy vielä muutama haaste, joista yksi liittyy just näihin erityisopettajiin. Tässä yhteydessä on nostettava esiin se, että aikuiskoulutustuki poistetaan, mutta se on ollut juuri se tuki, jonka avulla on moni kouluttautunut erityisopettajaksi, ja kun samalla leikataan opettajien täydennyskoulutusrahoja, niin sekin on vähän tätä uudistusta vastaan ja harmillinen kokonaisuus.

Sitten vielä yksi semmoinen haaste, mikä meillä on ratkaistavana myöhemmin, on se, että varhaiskasvatus ei sisälly nyt tähän perusopetuksen osalta muutettavaan

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

lainsäädäntöön. Eli nyt varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen jää ikään kuin tällainen systeeminen ero, ja sitten ammatillisessa koulutuksessa tämä muutos tehdään vähän eri tavalla kuin perusopetukseen ja lisäksi sieltä leikataan 120 miljoonaa euroa, joten tämä vähän niin kuin rikkoo tätä yhtenäisyyttä, joka tässä olisi voitu myöskin luoda. Vaikka pidän tätä perusopetukseen suunnattavaa oppimisen tuen uudistusta ja siihen suunnattavia resursseja hyvänä, niin on huomioitava, että meillä on myös varhaiskasvatus ja toinen aste, jotka myös tarvitsevat tätä uudistusta, [Puhemies koputtaa] ja siihen tarvitaan sitten tällaista kokonaiskatsantoa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

18.17 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on tämän hallituskauden yksi tärkeimmistä lakiesityksistä sivistyksen ja koulutuksen puolella. Nykyhallitus panostaa perusopetukseen 200 miljoonaa euroa. Tästä rahasta 100 miljoonaa euroa käytetään pysyvästi käsillä olevaan oppimisen tuen uudistukseen ja 100 miljoonaa euroa oppituntien lisäämiseen, lukemiseen, kirjoittamiseen ja laskemiseen. Lisäksi 50 miljoonaa euroa on tasa-arvorahoitusta, jolla pystytään palkkaamaan muun muassa lisää opetushenkilöstöä kouluihin.

Tämän oppimisen tuen esityksen tavoitteena on selkeyttää oppimisen tukea ja yhtenäistää oppimisen tuen jatkumo varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Keskeisenä lähtökohtana on siirtää tuen painopistettä varhaiseen ja oikea-aikaiseen tukemiseen. Uudistuksella turvataan kaikille oppilaille riittävä tuki ja samalla vähennetään opetushenkilöstön hallinnollista taakkaa. Tuen muotoja yhtenäistetään ja selkiytetään valtakunnallisesti ja samalla varmistetaan resurssit niiden toteuttamiseen. Kyseessä on kokonaan uudenlainen lähestymistapa, joka perustuu oppilaiden tosiasiallisille tarpeille tukitoimiin.

On äärimmäisen tärkeää, että jokainen oppilas kohdataan yksilönä ja jokainen saa tarvitsemansa tuen opetukseen osallistumiseksi ja perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi. Tavoitteena on vahvistaa nimenomaan varhaista tukea ja ennaltaehkäiseviä toimia korjaavien rinnalla. Tarkoitus on, että oppilas saa tukea oppimiseensa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä.

Ensisijaiset tukimuodot, joihin kaikilla oppilailla on oikeus, ovat ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Näihin sisältyvät yleinen tukiopeus, opetuskielen tukiopeus sekä erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja annetaan joustavasti ja pienemmille ryhmille oppilaitten tarpeiden mukaan. Oppilaskohtaisista tukitoimista, jotka perustuvat vahvemman tuen tarpeisiin, säädetään tarkemmin. Oppilaskohtaiset tukitoimet ovat säännöllisiä ja perustuvat yksilöllisiin tuen tarpeisiin. Näihin sisältyvät sekä osittain pienryhmässä että tarvittaessa kokonaan erityisluokassa toteutettava opetus sekä oppilaskohtaiset tulkittamis- ja avustajapalvelut.

Arvoisa rouva puhemies! Uudistuksessa keskiössä ovat erityisesti oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, joilla tarkoitetaan esimerkiksi opetusryhmien muodostamista siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa ja opettajan on mahdollista huomioida opetusryhmän tarpeet riittävän hyvin, sekä luokka- tai ryhmäkohtaisten koulunkäyntiavustajien hyödyntämistä oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena. Opetusjärjestelyillä tarkoitetaan myös oppilaiden

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetusta sekä pedagogisia ratkaisuja, kuten eriyttämistä.

Lakiesityksessä säädetään, että niin sanotussa tavallisessa luokassa saa olla enintään viisi erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetusta pienryhmässä saavaa oppilasta. Kyseessä ovat oppilaat, jotka opiskelevat yhden tai useamman oppiaineen kokonaan pienryhmässä. Sääntelyllä pyritään mahdollistamaan laadukas opetus ja parantamaan oppimisympäristön laatua ja opetusryhmän työrauhaa. Keskeisenä tavoitteena on myös selkiyttää tukitoimia koskevaa päätöksentekoa sekä vähentää opettajien hallinnollista työtä.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä uudistus on äärimmäisen tärkeä, tämä on tärkeää toteuttaa, ja kiitän lämpimästi hallitusta tästä uudistuksesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

18.21 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi oppimisen ja koulunkäynnin tukea koskevat säännökset perusopetuslaissa ja muissa siihen liittyvissä laeissa. Uudistetun lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2025.

Tänä päivänä kouluissa ja jopa päiväkodeissa on eri tavoin oireilevia ja haastavasti käyttäytyviä lapsia. Olen saanut postia kouluista ja päiväkodeista, kuinka vaikeaa on saada tukea lapselle, joka käyttäytyy esimerkiksi väkivaltaisesti muita lapsia ja henkilökuntaa kohtaan. Päiväkodissa saattaa olla lapsiryhmässä kolme aikuista, joista kahden on pidettävä kiinni purevaa, raapivaa, potkivaa lasta, kun sillä aikaa yksi hoitaja jää hoitamaan kaikkia muita ryhmän lapsia. Oulun kaupunki on hankkinut kouluihin ja päiväkoteihin turvavälineitä, kuten turvahihoja ja -takkeja. OAJ:n tekemän tutkimuksen mukaan tilanne on pahentunut viimeisen kolmen vuoden aikana. Väkivaltailmoituksia tulee esimerkiksi Oulussa työsuojeluvaltuutetuille joka päivä päiväkodeista ja kouluista.

On todellakin korkea aika miettiä, miksi tähän on tultu. Moni luokanopettaja haluaisi toimia nimenomaan luokanopettajana eikä erityisluokanopettajana, johon hän ei ole saanut koulutusta. Erityistä tukea vaativat lapset on ripoteltu nyt eri luokille, ja mikäli tarve vaatii, sinne on voinut ehkä saada avukseen koulunkäynninohjaajan tai kouluavustajan. Monesti luokalla saattaa olla lisäksi useampia erityistä tukea vaativia lapsia, joten opettajan tilanne tehdä opetustyötään muiden lasten kanssa on haastava, kun aika menee järjestyshäiriöiden hoitamiseen. Tästä kärsii koko luokka.

Toivottavasti tämä uusi lakimuutos helpottaa häiriötä aiheuttavien, erityistä tukea tarvitsevien lasten sijoittamisen pienempiin ryhmiin, jolloin muiden lasten opetus ei kärsi. Tällöin erityisluokanopettajan ja muiden avustavien henkilöiden panosta voidaan kohdentaa juuri niihin oppilaisiin, jotka sitä erityisesti tarvitsevat, ja myös heidän oppimistuloksensa saadaan paremmaksi. Tällä parannetaan myös opettajien ja muun henkilökunnan työhyvinvointia.

Sivistysvaliokunnan mielestä oppilaiden tuen jatkuvuuden turvaamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota siten, että jokaisen oppilaan tuki säilyy katkeamattomana paitsi koulutuksen eri nivelvaiheissa varhaiskasvatuksesta alkaen, myös koulunvaihtotilanteissa kunnan sisällä tai opetuksen järjestäjien välillä.

Tuen jatkumo ei ole toteutunut perusopetuksesta toiselle asteelle siirryttäessä riittävän hyvin tähän mennessä. Asiantuntijalausunnoissa on tuotu esille huoli siitä, että ehdotetut

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

muutokset perusopetuslakiin ovat esiopetuksen näkökulmasta epäselviä. Epäselvyyttä on todettu aiheutuvan muun muassa perusopetuslain ja varhaiskasvatuslain rinnakkaisesta soveltamisesta silloin, kun esiopetusta järjestetään päiväkodissa tai perhepäivähoidossa.

Oppilaskohtaiset tukitoimet: Esityksen mukaan oppilaalle syntyy oikeus oppilaskohtaiseen tukeen siinä vaiheessa, kun edellä todetulla ryhmäkohtaisella tukimuodolla ei pystytä häntä riittävästi tukemaan. Oppilaskohtaiset tukitoimet ovat säännöllisiä ja perustuvat yksilöllisen tuen tarpeeseen. Ehdotetun perusopetuslain mukaisia oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmissä tai muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmissä, erityisopettajan opetus erityisluokassa, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiuudistus on äärimmäisen tärkeä lasten ja nuorten koulupolun tukemiseksi ja työrauhan säilyttämiseksi kouluissa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

18.25 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Oppimisen tuen uudistus on yksi merkittävimmistä tämän hallituskauden uudistuksista.

Haluan tässä yhteydessä nostaa 26 vuotta kasvatus- ja opetuslalla toimineena esille koulujen toimintakulttuurien merkityksen, sillä se on tärkeimpiä tukimuotoja koulujen työrauhassa ja turvallisuudessa ja sitä kautta myös oppimisessa. Koulun toimintakulttuuri rakentuu jokaisen kouluyhteisön jäsenen yhteisellä työllä. Sillä tarkoitetaan tapoja, joilla arjessa toimitaan. Ulospäin se näkyy muun muassa käytännöissä ja pedagogisissa toimintatavoissa, kuten vuorovaikutuksessa ja viestinnässä, yhteistyön rakenteissa ja linjauksissa sekä johtamisessa.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa toimintakulttuurista todetaan, että koulun toimintakulttuurin kehittämistä tulee edistää ja että se edistää oppimista, osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä tukevia ratkaisuja, hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa. Näistä lähtökohdista käsin jokaisen kouluyhteisön tulee pohtia ja kehittää omaa toimintakulttuuriaan. Jokainen kouluyhteisön jäsen rakentaa ja ilmentää toimintakulttuuria joka päivä. Toimintakulttuuri on pohja ja perusta, jonka varaan rakentuu sekä oppilaiden että koulun aikuisten turvallinen ja oppimista edistävä ilmapiiri ja arki.

Toimintakulttuuri liittyy vahvasti perusopetuksen laatuun, sekä oppimiseen että hyvinvointiin. Toimintakulttuuri ilmentää aina yhteisön arvoja, ja koska siihen vaikuttavat sekä tiedostetut että tiedostamattomat tekijät, on hyvä säännöllisesti yhdessä käydä keskustelua siitä, vastaavatko arjen toimintatavat ja käytännöt niitä arvoja ja tavoitteita, joita kouluyhteisö haluaa edistää. Toimintakulttuurin pohtiminen, siitä keskusteleminen ja sen yhdessä kehittäminen rakentavat koulua oppivana organisaationa.

Arvoisa puhemies! Toimintakulttuuri koskee yhteisön kaikkia jäseniä, ja jokaisen toiminnalla on väliä. Kouluyhteisön jäsenillä on toimintakulttuurin kehittämisessä ja rakentamisessa erilaisia rooleja, mutta kaikella tekemisellä ja tekemättä jättämisellä on merkitystä, kun kehitetään oppimista, osallisuutta, kouluun kiinnittymistä ja hyvinvointia, jotka muodostavat toimintakulttuurin kulmakivet.

Opetussuunnitelman perusteissa on tavoitteet eri oppiaineiden opettamiselle. Koulun toimintakulttuurin avulla puolestaan saavutetaan yhteisöllisiä ja yhdessä toimimisen, osallisuuden ja vaikuttamisen tavoitteita. Näistä esimerkkeinä ovat muun muassa

Pöytäkirja PTK 134/2024 vp

kouluyhteisön turvallisuuteen sekä kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemiseen tarkoitetut linjaukset. Samoin koulupoissaolojen seuraamisen, ehkäisemisen ja niihin puuttumisen mallit ja koululäsnäoloa tukevien toimenpiteiden kehittäminen tukevat oppimisen, osallisuuden, hyvinvoinnin ja kouluun kiinnittymisen tavoitteita. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 114/2024 vp sisältyvät 1.—8. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhti valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen hylkäämisestä. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

10. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 13.12.2024 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.29.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen